

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΠΜΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ
ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ

ΟΝΟΜΑ: ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

A.M. : 366

Επιβλέπων Καθηγητής: κ. Κωνσταντίνιδης Χρήστος

Σέρρες, 2022

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Διπλωματική μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης του Μεταπτυχιακού Τίτλου των Μεταπτυχιακών Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία προετοιμάστηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα & Επώνυμο Συγγραφέα (Με Κεφαλαία) :

Υπογραφή (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή) :

Ημερομηνία (Ημέρα – Μήνας – Έτος) :

Πίνακας περιεχομένων

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης	2
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	8
1.1 Η Υπογεννητικότητα	8
1.2 Παράγοντες Δημογραφικού Προβλήματος.....	14
1.2.1 Γεννητικότητα	15
1.2.2 Αίτια.....	15
1.2.3 Θνησιμότητα	16
1.2.4 Ασυφιλία	17
1.2.5 Μετανάστευση.....	17
1.2.6 Άλλες Μετακινήσεις Πληθυσμού.....	18
1.3 Τα Στατιστικά Στοιχεία για την Ελλάδα	18
1.4 Προβλέψεις από την Στατιστική Υπηρεσία της Ε.Ε	20
1.5 Η κατάσταση στην Ευρώπη	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ	
ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	28
2.1 Η Άμυνα της Ελλάδας.....	28
2.2 Επιπτώσεις Δημογραφικού Προβλήματος	30
2.2.1 Δημογραφική γήρανση.....	30
2.2.2 Μείωση Πολυτέκνων	31
2.2.3 Μείωση Σχολείων.....	32
2.2.4 Αύξηση Άγαμου Πληθυσμού	32
2.2.5 Οικονομία - Περίθαλψη	33
2.2.6 Εργατικό δυναμικό.....	33
2.2.7 Πληθυσμιακή αλλοίωση.....	33
2.2.8 Η εσωτερική μετανάστευση.....	33

2.2.9 Η ευημερία	34
2.10 Η αυξημένη θνησιμότητα της βρεφικής ηλικίας	34
2.11 Ανεργία	34
2.12 Διαζύγια	34
2.13 Επαγγελματικοί Λόγοι	35
2.14 Πρακτικοί λόγοι.....	35
2.15 Σωματική και ψυχολογική κόπωση των γονέων	35
2.16 Λόγοι ηλικίας ή βιολογικοί.....	36
2.17 Αλλαγή ηθικών και κοινωνικών αξιών.....	36
2.3 Το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων.....	36
2.4 Δημιουργία της στρατιωτικής οικογένειας.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	39
3.1 Περιγραφή του δείγματος.....	43
3.2 Κριτήρια επιλογής του δείγματος.....	45
3.3 Μέθοδος συλλογής δεδομένων.....	45
3.4 Η διαδικασία της συνέντευξης	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	52
5.1 Προτάσεις.....	53
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	63

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία που έχει ως θέμα: «Το Δημογραφικό Πρόβλημα της Ελλάδας και οι Απαιτήσεις των Σύγχρονων Θεμάτων Άμυνας και Ασφάλειας», έχει δυο ενότητες. Η πρώτη αφορά το δημογραφικό πρόβλημα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο Εξωτερικό και η δεύτερη τις επιπτώσεις που έχει η υπογεννητικότητα σε θέματα άμυνας και ασφάλειας.

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλύεται το δημογραφικό πρόβλημα με την αναφορά στατιστικών στοιχείων για τον πληθυσμό της Ελλάδας από την μεταπολεμική περίοδο μέχρι και την τελευταία απογραφή που διενεργήθηκε το 2011. Επίσης περιλαμβάνονται οι παράγοντες της υπογεννητικότητας που επηρεάζουν την ευημερία και την εθνική συνοχή. Αυτό το μέρος κλείνει με την κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη συγκριτικά και με την ελληνική πραγματικότητα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, συζητείται η επίδραση του Δημογραφικού Προβλήματος στην άμυνα και ασφάλεια της χώρας. Το μέρος αυτό ξεκινάει με μια σύντομη ιστορική αναδρομή για την υποχρεωτική στράτευση, από την Αρχαία Σπάρτη μέχρι τις μέρες μας, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται οι επιπτώσεις του και ποιοι είναι οι λόγοι που οδηγούν στην βρεφική θνησιμότητα και το χαμηλό ποσοστό των γεννήσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται η μεθοδολογία της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε καιώς και πληροφορίες για τη μέθοδο συλλογής δεδομένων και τα κριτήρια επιλογής του δείγματος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται με λεπτομέρειες τα αποτελέσματα της έρευνας.

Τέλος στο κεφάλαιο 5, αναφέρονται τα συμπεράσματα της έρευνάς μας, ενώ το κύριο μέρος της εργασίας κλείνει με τον επίλογο. Στο τέλος αυτής, υπάρχει η βιβλιογραφία που

χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή της και το παράρτημα με τους απαραίτητους πίνακες, διαγράμματα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, που εκπονείται στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Στη Δημόσια Διοίκηση, έχει ως σκοπό να παρουσιάσει το πρόβλημα του Δημογραφικού Προβλήματος στην Ελλάδα και τις επιπτώσεις του πάνω στην άμυνα και στην ασφάλεια της χώρας.

Στη προσπάθεια συγγραφής της εργασίας δεν παρουσιάστηκε ιδιαίτερο πρόβλημα στη συλλογή του απαιτούμενου υλικού, τόσο στην ελληνόγλωσση όσο και στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Αν και όσον αφορά την περίπτωση της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ελάχιστες οι επιστημονικές έρευνες. Όταν όμως γίνονται διενεργούνται στα πλαίσια της εγκληματολογίας και σε συσχέτισμό με την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης στον έλεγχο του εγκλήματος.

Η μελέτη αυτή αποτελεί προσπάθεια επίλυσης της συγκεκριμένης θεματικής γύρω από το ρόλο που παίζει το δημογραφικό πρόβλημα σε θέματα άμυνας και ασφάλειας, παρουσιάζοντας συγχρόνως τα αίτια του και το πώς αυτά προσαρμόζονται στην ελληνική περίπτωση.

Με βάση τα παραπάνω προτείνονται επίσης κάποιες λύσεις για το θέμα της υπογεννητικότητας, έτσι ώστε να αποτελέσει τη βάση συζήτησης για τη μετεξέλιξη του αστυνομικού θεσμού και των ενόπλων δυνάμεων γενικότερα.

Το Δημογραφικό πρόβλημα τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της Ελλάδας είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα. Με τον όρο υπογεννητικότητα ορίζουμε την μείωση των γεννήσεων μέσα στο κοινωνικό σύνολο του κάθε κράτους.

Για την Ελλάδα το δημογραφικό πρόβλημα παρατηρείται από τις αρχές του 1980 και λίγο πιο πριν με μείωση των γεννήσεων και παράλληλη μείωση των γάμων. Το πρόβλημα έχει γίνει οξύτερο τα τελευταία χρόνια με την συνεχή μείωση των γεννήσεων αλλά και τη αύξηση των θανάτων.

Τα βασικά αίτια αυτού του προβλήματος είναι πολλά όπως η χειραφέτηση της γυναίκα η οποία μεταθέτει τα ηλικιακά όρια για σχηματισμό οικογένειας, οι έντονοι ρυθμοί της ζωής και οι αυξημένες υποχρεώσεις όπως το να εργάζονται και οι δύο γονείς και η έλλειψη του χρόνου για την ανατροφή των παιδιών έχουν μειώσει δραστικά την δημιουργία οικογενειών και κατ' επέκταση τον αριθμό των γεννήσεων.

Στα βασικά αίτια μπορεί να συμπληρωθεί και η παράταση του χρόνου σπουδών από την πλευρά των ανδρών και των γυναικών αλλά και η μεγάλη προστατευτικότητα που υπάρχει στην οικογένεια που έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ευθυνοφοβίας για το σχηματισμό οικογένειας.

Αυτό το πρόβλημα είναι ίσως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει και θα αντιμετωπίσει στο μέλλον η χώρα μας αφού η μείωση του πληθυσμού με την ταυτόχρονη αύξηση των λαθρομεταναστών μπορεί να δημιουργήσει περαιτέρω προβλήματα ιδίως στην εξωτερική πολιτική.

Γι' αυτό το λόγο και προς αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος που «ταλανίζει» την ελληνική κοινωνία το ελληνικό κράτος θα πρέπει να στηρίξει την εργαζόμενη μητέρα, να δώσει κίνητρα στην κάθε οικογένεια αλλά και να ενισχύσει πιο πολύ τις πολύτεκνες οικογένειες. Άλλωστε η αύξηση του πληθυσμού της κάθε χώρας αποτελεί το μέλλον της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα αν και πάντα ήταν στόχος κατακτητών κατάφερε να επιβιώσει και να διατηρήσει την εθνική της υπόσταση. Είναι γεγονός ότι κατάφερε να εξαπλωθεί τόσο στη Μεσόγειο και στον Εύξεινο Πόντο όσο και με τις εκστρατείες του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στο πέρασμα των χρόνων η Ελλάδα ποτέ δεν βρέθηκε σε πλεονεκτική θέση σε σχέση με τους αντιπάλους της επιβλήθηκε όμως αν και ηττημένη στον κατακτητή τόσο πνευματικά όσο και πολιτισμικά.

Σύμφωνα με τα παραπάνω θα γίνει μια προσπάθεια περαιτέρω ανάλυσης του θέματος «Το Δημογραφικό Πρόβλημα της Ελλάδας και οι Απαιτήσεις των Σύγχρονων Θεμάτων Άμυνας και Ασφάλειας», πάνω στην εξέταση των παραγόντων που επηρεάζουν την άμυνα της χώρας.

1.1 Η Υπογεννητικότητα

Η υπογεννητικότητα είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για την Ελλάδα για το λόγο ότι θα πρέπει να διατηρήσει την εθνική και κρατική της υπόσταση, την κληρονομιά της, να διασφαλίσει την ακεραιότητά της και την ασφάλεια των πολιτών της. Οι Ένοπλες Δυνάμεις, η Ελληνική Αστυνομία αποτελούν το βασικό παράγοντα ισχύος, κύρους και αποτροπής οποιασδήποτε πολεμικής σύρραξης

Η εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδος σε απόλυτους όρους παρουσίασε αυξητική τάση καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου με φθίνοντα όμως ρυθμό κατά τις τελευταίες δεκαετίες (Πίνακας 1). Ειδικότερα, το 1971 ο πληθυσμός της Ελλάδας ανέρχονταν σε περίπου 8,8 εκατομμύρια άτομα, ενώ τρεις δεκαετίες αργότερα, ο πληθυσμός σύμφωνα με την Απογραφή του 2001

άγγιξε τα 11 εκατομμύρια (10.931.200). Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με εκτιμήσεις της Eurostat, το 2005 ο πληθυσμός της Ελλάδος ξεπέρασε τα 11 εκατομμύρια (11.075.700). Έτσι, σύμφωνα με την εκτίμηση αυτή ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής εξελίσσεται πτωτικά κατά την περίοδο 2001-2005 και παρουσιάζεται το χαμηλότερο ετήσιο ποσοστό αύξησης του πληθυσμού (μόλις 3,3%). Η ίδια τάση παρατηρείται σε ότι αφορά την ποσοστιαία μεταβολή (αύξηση) του πληθυσμού για το διάστημα 1991-2001, η οποία άγγιξε το 7% (βλ. Πίνακας 1). Σημειώνεται, ότι ο δείκτης πληθυσμιακής πυκνότητας παρουσιάζει συνεχή αύξηση από το 1971 (66,7 κάτοικοι ανά τ. χλμ. το 1971, 82,8 το 2001 και 83,9 εκτίμηση για το 2005). (ΕΣΥΕ, 1971- 2001).

Επισημαίνεται ωστόσο, ότι η πραγματοποιηθείσα ποσοστιαία αύξηση στο διάστημα που μεσολαβεί τόσο μεταξύ των δύο τελευταίων απογραφών όσο και για τις προηγούμενες περιόδους, υπερτερεί σημαντικά της αντίστοιχης αύξησης που σημειώθηκε τόσο στο σύνολο της ΕΕ-15 (3,7% στο διάστημα 1991-2001), όσο και στο σύνολο της ΕΕ-25 (2,9% στο διάστημα 1991-2001) (ΕΣΥΕ, 1971- 2001).

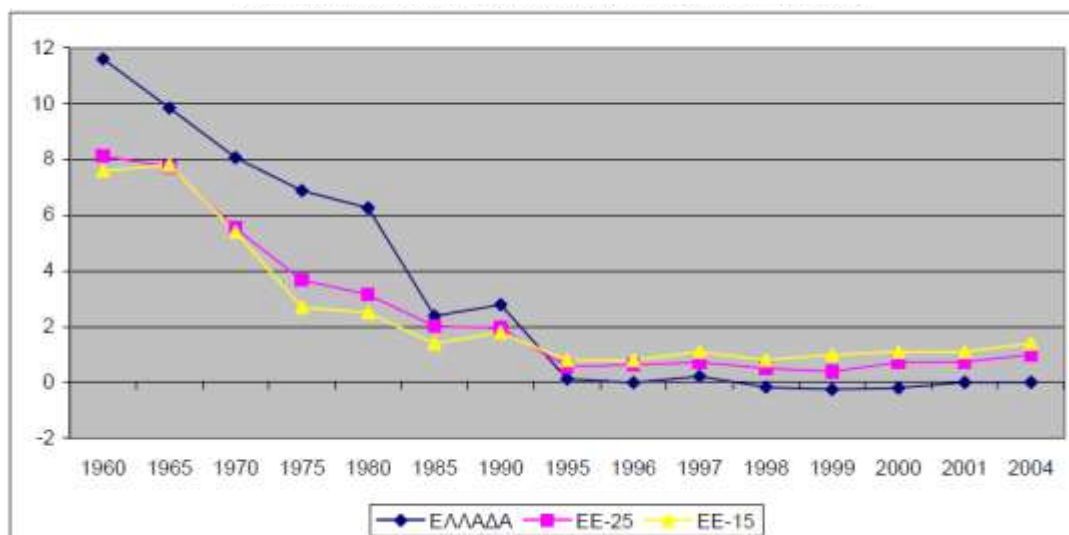
	Έτος	Πληθυσμός 1ο έτος περιόδου	% Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής	Απόλυτη Μεταβολή	% Μεταβολή	Έκταση τ.χλμ	Κάτοικοι ανά τ.χλμ
ΕΛΛΑΔΑ	1971-2005		0,68	2.271	25,80		
	1971-1981	8805,1	0,97	896	10,00	131.957	66,7
	1981-1991	9700,8	0,51	492	5,00	131.957	73,5
	1991-2001	10192,9	0,7	738	7,00	131.957	77,2
	2001-2005	10931,2	0,33	145	1,00	131.957	82,8
	2005	11075,7				131.957	83,9
ΕΕ-15	1971-2001		0,37	45.792	13,40		
	1971-1981	341.400,9	0,42	14.657	4,30	3.154.120	108,2
	1981-1991	356.057,8	0,25	9.006	2,50	3.154.120	112,9
	1991-2001	365.063,4	0,37	13.638	3,70	3.154.120	115,7
	2001-2005	378.701,2	0,56	8.492	2,20	3.154.120	120,1
	2005	387.193,0				3.154.120	122,8
ΕΕ-25	1971-2001		0,36		13,00		
	1971-1981	408.307	0,47	19.650	4,80	3.879.567	105,2
	1981-1991	427.957	0,28	12.149	2,80	3.879.567	110,3
	1991-2001	440.106	0,29	12.992	2,90	3.879.567	113,4
	2001-2005	453.098	0,45	8.200	1,80	3.879.567	116,8
	2005	461.298				3.879.567	118,9

Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού: Ελλάδα, ΕΕ -15 και ΕΕ-25, 1971-2005.¹

Πηγές: ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμού (1971-2001) Eurostat: "European Social Statistics Demography" 2002 edition Eurostat: Επεξεργασία των στοιχείων της βάσης δεδομένων New Cronos Eurostat:New Cronos database.

Όπως φαίνεται από το Γράφημα 1, από τη δεκαετία του '60 η φυσική κίνηση του πληθυσμού εξελίσσεται πτωτικά, ενώ αντίστοιχη τάση επικρατούσε τόσο στην ΕΕ-15, όσο και στην ΕΕ-25. Το 1998 η φυσική κίνηση στην Ελλάδα εμφανίζεται για πρώτη φορά αρνητική και έκτοτε δεν φαίνεται να έχει ανακάμψει σημαντικά. Το έτος 2004, η τιμή του δείκτη είναι μηδενική στην Ελλάδα, ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-15 και ΕΕ-25) η τιμή είναι υψηλότερη της μονάδας. Η θετική -απόλυτη ή σχετική- μεταβολή στο μέγεθος του πληθυσμού, οφείλεται κατά συνέπεια αποκλειστικά στην εγκατάσταση αλλοδαπών μεταναστών στη Ελλάδα.

¹ **ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός μεταβολής (ΜΕΡΜ) υπολογίζει το μέσο ετήσιο ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου (από το έτος x έως το έτος y) με τη χρήση του τύπου $P_y = P_x \cdot (1+r)^{x-y}$. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι P_y είναι ο πληθυσμός κατά το έτος y, P_x ο πληθυσμός κατά το έτος x και x-y το σύνολο της περιόδου (π.χ. από το 1991 έως το 2001 x-y=10).

Γράφημα 1. Φυσική κίνηση πληθυσμού: Ελλάδα, EE-15 και EE-25, 1960-2004.

Σύμφωνα με τους πίνακες επιβίωσης της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η προσδοκώμενη ζωή² στην Ελλάδα ανήλθε το 1960 κατά μέσο όρο σε 67,3 έτη για τους άνδρες και σε 70,4 για τις γυναίκες. Το 2001, οι αντίστοιχες τιμές είναι σημαντικά αυξημένες για τους άνδρες και για τις γυναίκες και δεν διαφοροποιούνται αισθητά από την κατάσταση που επικρατεί στην EE-15 (75,3 για τους άνδρες και 81,4 για τις γυναίκες), ενώ στην EE-25 οι τιμές είναι σημαντικά χαμηλότερες (69,9 για τους άνδρες και 78 για τις γυναίκες το 2001).

		ΕΤΗ					
ΦΥΛΟ		1960	1970	1980	1990	2001	2004
Ελλάδα	ΑΝΔΡΕΣ	67,3	70,1	72,2	74,6	75,4	76,6
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	70,4	73,6	76,6	79,4	80,7	81,4
EE-15	ΑΝΔΡΕΣ	67,4	68,4	70,5	72,8	75,3	:
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	72,9	74,7	77,2	79,4	81,4	:
EE-25	ΑΝΔΡΕΣ	66,2	66,6	66,6	67,7	69,9	:
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	71,8	73,4	74,5	76,1	78,0	:

Πίνακας 2. Προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση: Ελλάδα, EE-15 & EE-25, 1960-2004.³

² Ο δείκτης που αφορά στην Προσδοκώμενη ζωή χωρίς προβλήματα υγείας υπολογίζει τον αριθμό ετών που αναμένεται ότι θα ζήσουν κατά μέσο όρο χωρίς προβλήματα υγείας άτομα συγκεκριμένης ηλικίας και υπολογίζεται ως η ποσοστιαία αναλογία πληθυσμού ορισμένης ηλικίας με προβλήματα υγείας έναντι του πληθυσμού της ίδιας ηλικίας χωρίς προβλήματα υγείας, καθώς, επίσης, και με στοιχεία θνησιμότητας. (βλ. ΕΣΥΕ, ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, 18.04.2006 σ.2).

³ **Σημείωση:** ΕΣΥΕ, Στατιστική επετηρίδα της Ελλάδας 2001.
Eurostat: "European Social Statistics Demography, 2002 edition".
Eurostat: Επεξεργασία των στοιχείων της βάσης δεδομένων New Cronos.

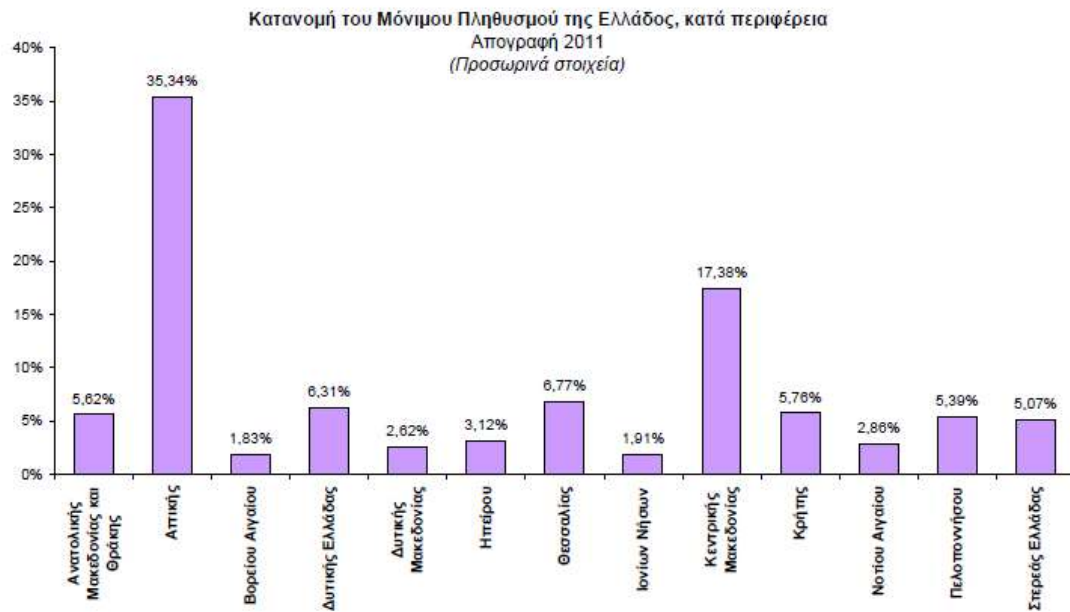
Με την απογραφή που διενεργήθηκε το 2011 δόθηκαν στη δημοσιότητα τα πρώτα προσωρινά αποτελέσματα σχετικά με τον αριθμό των κατοίκων σε επίπεδο δήμου, περιφερειακής ενότητας και περιφέρειας. Οι οριστικοί πίνακες της απογραφής πληθυσμού αναμένονται στο β' εξάμηνο του 2012, ενώ τα αναλυτικά αποτελέσματα του συνόλου της απογραφής θα είναι διαθέσιμα σταδιακά από το τέλος του 2012 και εντός του 2013.⁴

Σύμφωνα λοιπόν με την πρώτη επεξεργασία, ο μόνιμος πληθυσμός της χώρας ανέρχεται σε 10.787.690 κατοίκους, εκ των οποίων 49,2% είναι άνδρες και 50,8% γυναίκες. Σε σύγκριση με την απογραφή του 2001, αυτό σημαίνει μείωση κατά 146.407 άτομα ή 1,34%. Όλες οι περιφέρειες παρουσίασαν μείωση ή σταθερότητα, με εξαίρεση την Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο, όπου καταγράφηκε αξιοσημείωτη αύξηση. Επίσης, σύμφωνα με τα συμπεράσματα μελέτης της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, 190 δήμοι παρουσιάζουν μείωση πληθυσμού και 135 αύξηση⁵.

Eurostat: New Cronos database.

⁴ Ανακοίνωση προσωρινών αποτελεσμάτων Απογραφή Πληθυσμού - δελτίο τύπου της ΕΛΣΤΑΤ, 22-7-2011.

⁵ Μείωση του πληθυσμού σε 190 δήμους της χώρας - εφ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 26-7-2011.

Γράφημα 2. Κατανομή του Μόνιμου Πληθυσμού της Ελλάδας, κατά περιφέρεια. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Σύνολο Χώρας	10.787.690	49,2	50,8
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	608.170	49,3	50,7
Περιφέρεια Αττικής	3.812.330	48,3	51,7
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	197.810	50,3	49,7
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	680.190	50,2	49,8
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	282.120	50,1	49,9
Περιφέρεια Ηπείρου	338.650	49,3	50,7
Περιφέρεια Θεσσαλίας	730.730	49,5	50,5
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	208.470	49,4	50,6
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1.874.590	48,6	51,4
Περιφέρεια Κρήτης	621.340	49,7	50,3
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	308.610	50,5	49,5
Περιφέρεια Πελοποννήσου	581.980	50,7	49,3
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	546.870	50,9	49,1
Άγιο Όρος (Αυτοδιοίκηση)	1.830	100,0	0,0

Πίνακας 3. Ποσοστιαία κατανομή του Μόνιμου Πληθυσμού της Ελλάδας, κατά φύλο και περιφέρεια. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Δήμος Φιλοθέης - Ψυχικού	26.750	44,5	55,5
Δήμος Θεσσαλονίκης	322.240	45,8	54,2
Δήμος Νέας Σμύρνης	73.090	46,1	53,9
Δήμος Παλαιού Φαλήρου	62.370	46,1	53,9
Δήμος Καλλιθέας	100.050	46,6	53,4
Δήμος Ζωγράφου	70.060	46,6	53,4
Δήμος Αμαρουσίου	72.480	46,6	53,4
Δήμος Αγίας Παρασκευής	59.500	46,6	53,4
Δήμος Ψαρών	450	46,7	53,3
Δήμος Χαλανδρίου	73.970	46,9	53,1

Πίνακας 4. Κατάταξη των 10 Δήμων με το υψηλότερο ποσοστό του Μόνιμου Πληθυσμού θηλέων της Ελλάδας. Απογραφή 2011(προσωρινά στοιχεία).(ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Δήμος Μεγίστης	490	65,3	34,7
Δήμος Γαύδου	150	60,0	40,0
Δήμος Αγαθονησίου	190	57,9	42,1
Δήμος Σαμοθράκης	2.840	57,0	43,0
Δήμος Μαραθώνος	33.560	56,1	43,9
Δήμος Τήλου	790	55,7	44,3
Δήμος Πόρου	4.010	55,6	44,4
Δήμος Σερίφου	1.480	55,4	44,6
Δήμος Ωρωπού	33.530	55,0	45,0
Δήμος Κύθνου	1.310	55,0	45,0

Πίνακας 5. Κατάταξη των 10 Δήμων με το υψηλότερο ποσοστό Μόνιμου Πληθυσμού Άρρένων της Ελλάδας. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

1.2 Παράγοντες Δημογραφικού Προβλήματος

Η έννοια του δημογραφικού προβλήματος εστιάζεται στη μείωση ή αύξηση του πληθυσμού της χώρας, και επηρεάζει δυσμενώς την οικονομία, την ασφάλεια και την εθνική συνοχή. Αυτό το πρόβλημα δημιουργείται βασικώς από την πορεία της γεννητικότητας, της θνησιμότητας και τις μετακινήσεις του πληθυσμού.

1.2.1 Γεννητικότητα

Όπως ειπώθηκε από την αρχή η Ελλάδα αντιμετωπίζει πρόβλημα δημογραφικό λόγω υπογεννητικότητας, ενώ υπάρχουν χώρες που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα λόγω υπερπληθυσμού. Η γεννητικότητα στην Ελλάδα, κατά το 19ο αιώνα, ξεκίνησε με:

- 40 γεννήσεις ανά 1.000 άτομα,
- 20 γεννήσεις το 1950, και
- μειώθηκε αισθητά στις 9 το 1998 με περαιτέρω πτωτικές τάσεις στο μέλλον (ΕΣΥΕ, 2002).

Ο μέσος όρος γεννητικότητας έχει φθάσει στις 1,3 γεννήσεις, ενώ η αναπαραγωγή των γενεών εξασφαλίζεται με 2,1 γεννήσεις ανά γυναίκα γόνιμης ηλικίας. Στο μέλλον οι γεννήσεις θα είναι, σε απόλυτους αριθμούς, σταθερά κάτω των 100.000 ατόμων ετησίως.⁶

1.2.2 Αίτια

Τα αίτια της υπογεννητικότητας είναι:

- Η ευμάρεια,
- Οι ξένες επιδράσεις,
- Η μείωση των γάμων,
- Η αύξηση των διαζυγίων.
- Οι αμβλώσεις και ο προγραμματισμός της οικογενείας αναλόγως με τις ατομικές, κοινωνικές, θρησκευτικές πεποιθήσεις και οικονομικές δυνατότητες.
- Η επαγγελματική απασχόληση της γυναίκας, το κόστος ανατροφής των παιδιών, η φύλαξη των παιδιών σε συνδυασμό με την έλλειψη βρεφοκομείων και νηπιαγωγείων.

⁶ Η Ελλάδα παρουσιάζει τον τρίτο κατά σειρά μικρότερο δείκτη γονιμότητας και γεννήσεων στην Ευρώπη, μετά την Ισπανία 1,15 και την Ιταλία 1,23. (Βλ. Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδας, 2002).

- Η ανεργία στις μικρές παραγωγικές ηλικίες, η αστικοποίηση της ζωής και η έλλειψη χώρων δια το μέγιστο των παιδιών.
- Η εξέλιξη της αγροτικής οικονομίας, με την είσοδο της μηχανής και την αχρήστευση εργατικών χεριών.
- Τέλος η έλλειψη κρατικής φροντίδας δια τη δημιουργία των κινήτρων άρσεως όλων των προαναφερθέντων αιτίων (Becker, 1991).

1.2.3 Θνησιμότητα

Η θνησιμότητα στην Ελλάδα ανέρχεται σε:

- 19^{ος} αιώνας: 45 θάνατοι ανά 1.000 άτομα.
- 1998: 9,76 θάνατοι, ξεπερνώντας τις γεννήσεις κατά 0,17 θανάτους ανά 1.000 άτομα.

Επίσης, η θνησιμότητα επιβαρύνεται και εξαιτίας των θανάτων από τροχαία ατυχήματα και τη χρήση ναρκωτικών ουσιών. Οι δύο αυτές σοβαρές αιτίες αφαιρούν ετησίως το ανθρώπινο δυναμικό των 2.500 περίπου ατόμων, νέων παραγωγικών στην οικογένεια, στην ανάπτυξη και χρησίμων στην ασφάλεια της χώρας. Μία μηχανοκίνητη Ταξιαρχία ή μία κωμόπολη χάνεται ετησίως στους ελληνικούς δρόμους και στα καταγώγια των μεγαλουπόλεων.

Μεταπολεμικά ο μέσος όρος ζωής (προσδόκιμη ηλικία) των Ελλήνων έχει αυξηθεί, ώστε του μεν ανδρός να φθάνει στα 75, της δε γυναικός στα 80 έτη. Σ' αυτό συνέβαλαν:

- η καλυτέρευση της ποιότητας ζωής,
- η αναβάθμιση της ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης,
- αλλά κυρίως η διατήρηση της μεσογειακής διατροφής.

Οι πληθυσμοί μετακινούνται τόσο στο εσωτερικό της χώρας (αστυφιλία), όσο και στο εξωτερικό (μετανάστευση), με σκοπό την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών (Ακαδημία Αθηνών, 1990).

1.2.4 Αστυφιλία

Η αστικοποίηση του ελληνικού πληθυσμού άρχισε από τα μέσα του προπερασμένου αιώνα και κορυφώθηκε στη δεκαετία του 1960, κατά την οποία ο αστικός και ο ημιαστικός πληθυσμός έφθασε: στο 66% και το 2001 στο 73%, σε αντίθεση με τον αγροτικό πληθυσμό που μειώθηκε αντίστοιχα στο 44% και στο 27% (Σιάμπρος, 1996).

Οι εκτάσεις της ελληνικής γης που καταλαμβάνονται είναι:

- Αγροτικός πληθυσμός: 76%.
- Το ήμισυ του πληθυσμού διαμένει στο λεκανοπέδιο της Αττικής και στη Θεσσαλονίκη.
- Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού στις πόλεις και κωμοπόλεις κατά μήκος των μεγάλων οδικών αξόνων με αποτέλεσμα η επαρχία να ερημώνει και οι αγρότες να εγκαθίστανται στις πόλεις υιοθετώντας το μικρό μέγεθος της οικογένειας (Σιάμπρος, 1996).

1.2.5 Μετανάστευση

Όταν στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στα αστικά της κέντρα της χώρας δεν υπήρχε προσφορά εργασίας, τότε οι πολίτες στράφηκαν προς τις ανεπτυγμένες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, την Αμερική και την Αυστραλία. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης ήταν να επιβαρυνθεί ο αγροτικός πληθυσμός ο οποίος δεν είχε νέα παραγωγικά άτομα, κι επίσης η μετανάστευση προκάλεσε την απομάκρυνση των συζύγων με αρνητική επίδραση στη γονιμότητα και στη γεννητικότητα (Σιάμπρος, 1996).

Τα αίτια που συνέβαλαν στις δυο παραπάνω εξελίξεις είναι:

- Η άνιση ανάπτυξη των αστικών περιοχών σε βάρος των αγροτικών, δεδομένου ότι δεν υπήρχαν κίνητρα για να παραμείνουν οι πολίτες στην επαρχία.

- Η έλλειψη υγειονομικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.
- Η ανεργία.
- Οι δύσκολες συνθήκες της αγροτικής ζωής και το αβέβαιο κέρδος.
- Η διαφήμιση, η προβολή αγαθών, υπηρεσιών και συνθηκών διαβίωσης της πόλης (Σιάμπος, 1996).

1.2.6 Άλλες Μετακινήσεις Πληθυσμού

Στις μετακινήσεις πληθυσμών εντάσσονται επίσης:

- η επιστροφή μεταναστών (παλιννόστηση),⁷
- ο επαναπατρισμός ομογενών⁸, και
- η μετανάστευση λαθραία ή νόμιμα, αλλοδαπών.⁹

1.3 Τα Στατιστικά Στοιχεία για την Ελλάδα

Στην Ελλάδα μέχρι το 1980 παρά τη μείωση της γεννητικότητας που είχε παρατηρηθεί δεν υπήρχε λόγος ανησυχίας γιατί ήταν μια από τις λίγες χώρες που εξασφάλιζε το επίπεδο «αντικατάστασης των γενεών» στην Ευρώπη, δηλαδή ο αριθμός των νέων ενός πληθυσμού να είναι ανάλογος ως προς τον

⁷ Η παλιννόστηση στις δεκαετίες του 1970 και 1980 συνέβαλε στην περιορισμένη αύξηση του πληθυσμού, χωρίς συνέχεια, καθ' όσον το πλείστον των επαναπατριζόμενων ήταν άτομα που είχαν υπερβεί την παραγωγική ηλικία.

⁸ Η ανανέωση του πληθυσμού της χώρας και κυρίως των περιοχών που παρουσιάζουν έντονη δημογραφική αλλοίωση, από τους Πόντιους ομογενείς απέτυχε εξαιτίας λάθους προγραμματισμού και ελλείψει αναγκαίων εγκαταστάσεων και ευκολιών εργασίας στους χώρους προορισμού.

⁹ Η μετανάστευση των πληθυσμών κυρίως από τις γειτονικές χώρες, νόμιμα ή λαθραία, μετά τη διάλυση του Συμφώνου Βαρσοβίας, το έτος 1990, έχει λάβει επικίνδυνες διαστάσεις και τείνει να καλύψει το κενό των γεννήσεων στην Ελλάδα. Σήμερα οι αλλοδαποί μετανάστες και λαθρομετανάστες στη χώρα υπερβαίνουν τα 1.500.000 άτομα (13,5% περίπου του πληθυσμού της χώρας).

αριθμό των γερόντων του μελετώμενου πληθυσμού. Ωστόσο η περίοδος 1980 – 1992 δείχνει ότι ακόμα και αν η γεννητικότητα αυξηθεί και σταθεροποιηθεί στα επίπεδα του 1985 (1.68 παιδιά ανά γυναίκα) ο πληθυσμός της χώρας θα αρχίσει να μειώνεται και η αύξηση της αναλογίας των ηλικιωμένων στο πληθυσμό θα είναι δραματική (Πουλοπούλου,1994) οπότε και θα αυξηθεί ο δείκτης γήρανσης 4 της χώρας μας, θα εμφανιστεί δηλαδή το φαινόμενο της πληθυσμιακής γήρανσης.

Στην Ελλάδα, με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ η εικόνα παρουσιάζεται ως εξής: συγκρίνοντας τις απογραφές των ετών 1920 έως 1991 (ανά δεκαετία), παρατηρούμε ότι οι περισσότερες Ελληνικές οικογένειες αποκτούν 1-2 παιδιά, - ο μέσος αριθμός των μελών μιας Ελληνικής οικογένειας ήταν το 1920: 4,29 ενώ το 1991: 2,97- και με βάση αυτόν τον ρυθμό γεννήσεων, το πρόβλημα της υπογεννητικότητας παραμένει και εντείνεται.

Είναι ενδιαφέρον να εξεταστεί ενδεικτικά πώς εξελίχθηκαν οι γεννήσεις, οι θάνατοι και η φυσική μεταβολή του πληθυσμού, όχι κατά έτος αλλά ανά τετραετία δεδομένου ότι τα δισεκτα έτη μειώνονται οι γάμοι, γεγονός που συνήθως επηρεάζει τις γεννήσεις το έτος που έπεται του δισεκτου.

Στον παρακάτω πίνακα δίνονται τα στοιχεία για τις γεννήσεις, τους θανάτους και τη φυσική μεταβολή του πληθυσμού στην Ελλάδα ανά τετραετία την περίοδο 1976-1999 (Eurostat, 2005).

ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣ.ΜΕΤΑΒΟΛΗ (γεννήσεις - θάνατοι)
1976-1979	584,858	329,521	255,337
1980-1983	558,970	350,474	208,496
1984-1987	461,407	368,722	92,685
1988-1991	414,011	374,777	39,234
1992-1995	411,138	393,615	17,523
1996-1999	404,275	406,248	-1,973

Πίνακας 6. Γεννήσεις, θάνατοι και φυσική μεταβολή του πληθυσμού ανά τετραετία 1976-1999.¹⁰

Η μείωση των γεννήσεων, που άρχισε την τετραετία 1980-1983, πήρε μεγάλες διαστάσεις τις δυο επόμενες τετραετίες (1984-1987, 1988-1991). Η μικρότερη μείωσή τους που παρουσιάζεται τις δυο τελευταίες τετραετίες (1992-1995, 1996-1999) οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στις γεννήσεις από αλλοδαπές μητέρες οι οποίες ήρθαν με το μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα της δεκαετίας του '90. Συνολικά η μείωση των γεννήσεων στο διάστημα 1976-1999 ήταν 30,9%.

Η αύξηση των θανάτων, που οφείλεται βασικά στη γήρανση του πληθυσμού, ήταν πολύ μεγάλη τις τετραετίες του 1980-1983, 1984-1987 και 1992-1995. συνολικά, το διάστημα 1976-1999, η αύξηση των θανάτων ήταν 23,3%.

Αποτέλεσμα της μείωσης των γεννήσεων και της αύξησης των θανάτων ήταν η μείωση της φυσικής αύξησης του πληθυσμού από την τετραετία 1980-1983 και μετά να πάρει δραματικές διαστάσεις τις επόμενες τετραετίες (στις οποίες η μείωση από τη μία τετραετία στην άλλη ξεπερνούσε το 50%) για να μετατραπεί σε φυσική μείωση την τελευταία τετραετία του πίνακα που σημαίνει ότι οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις.

1.4 Προβλέψεις από την Στατιστική Υπηρεσία της Ε.Ε

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι τελευταίες προβλέψεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat 2005) για την εξέλιξη του πληθυσμού των κρατών-μελών της Ε.Ε. και

¹⁰ Πηγή: Eurostat 2005, Population projections 2004-2050: EU25 population rises until 2025, then falls Working age population expected to decrease by 52 million by 2050. News release, 48/2005 - 8 April 2005.

της ηλικιακής σύνθεσής του, υπολογίζουν ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας σε χιλιάδες από 11.041 το 2004 θα φτάσει τις 11.394 το 2025, και θα μειωθεί στις 10.632 το 2050. Αν περιοριστούμε στο διάστημα 2004-2025, δηλαδή την επόμενη 20ετία, και πάλι βλέπουμε ότι ο πληθυσμός της χώρας θα αυξηθεί σε όλο αυτό το διάστημα μόνο κατά 3,2% δηλαδή κατά ποσοστό 0,16% τον χρόνο.

Σύμφωνα με έκθεση της Κομισιόν η οποία παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο του 2006 στις Βρυξέλλες διαπιστώθηκε ότι η Ελλάδα κατέχει μια θλιβερή πρωτιά ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΣΕ στην υπογεννητικότητα και τη γήρανση του πληθυσμού χώρα μας, σύμφωνα με την έκθεση της Κομισιόν, έως το 2050 και μόνον λόγω της γήρανσης του πληθυσμού της θα αντιμετωπίσει σχεδόν 12% μέση αύξηση δαπανών για συντάξεις και περίθαλψη, ποσοστό διπλάσιο από εκείνο των περισσότερων κρατών-μελών με λιγότερους από δύο εργαζόμενους να αντιστοιχούν, στατιστικά, σε κάθε συνταξιούχο, αναλογία που επίσης είναι από τις χειρότερες στην Ένωση (Eurostat, 2005).

Η γήρανση του πληθυσμού όπως αναφέρεται από τους μελετητές συνεπάγεται:

- α)** Χαμηλό (ή/και αρνητικό) ρυθμό αύξησης του εργατικού δυναμικού (δηλαδή των ατόμων ηλικίας από 15-64 ετών) και της απασχόλησης, με σχετικά υψηλό ρυθμό αύξησης των ατόμων ηλικίας άνω των 64 ετών και με παράλληλη μείωση του αριθμού των ατόμων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας.
- β)** Σημαντική μεταβολή στην ηλικιακή διάρθρωση του εργατικού δυναμικού υπέρ των περισσότερο ηλικιωμένων εργαζομένων.
- γ)** Πτώση σε πολύ χαμηλά επίπεδα του λόγου εργαζομένων/συνταξιούχων.

Ως αποτέλεσμα, στα υπό κρατικό έλεγχο συνταξιοδοτικά συστήματα, όπου οι συντάξεις της κάθε περιόδου πληρώνονται από τους εργαζόμενους της ίδιας περιόδου, αν οι παράμετροι (όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και ποσοστά αναπλήρωσης) των

συνταξιοδοτικών συστημάτων δεν προσαρμοστούν ανάλογα, η γήρανση του πληθυσμού θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα τη ραγδαία επιδείνωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη δραματική αύξηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ. (Eurostat, 2005).

Μέχρι σήμερα οι επιπτώσεις της γήρανσης στην ανάπτυξη επιδιώκεται να αντισταθμιστούν με την τεράστια πρόοδο στην τεχνολογία και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για αύξηση της παραγωγικότητας, όπως και με την αύξηση του αριθμού των μεταναστών που εισέρχονται στις ανεπτυγμένες χώρες και καλύπτουν τα κενά που δημιουργούνται από τη γήρανση του εγχώριου πληθυσμού. Για να γίνουν κατανοητές οι σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού αρκεί να δει κανείς τη μεταβολή του λόγου ηλικιωμένων (άνω των 65 ετών) σε σχέση με το εργατικό δυναμικό των χωρών (ηλικίες 15 έως 64) Έτσι λοιπόν, στις χώρες της Ε.Ε.-15 από 18,7 ηλικιωμένους ανά 100 εργαζόμενους το 1970 και 24,4 ηλικιωμένους ανά 100 εργαζόμενους το 2005, ο λόγος αυτός υπολογίζεται ότι θα αυξηθεί σε 48,6 ηλικιωμένους ανά 100 εργαζόμενους το 2050.

Στην Ελλάδα ο αριθμός των ηλικιωμένων ανά 100 εργαζόμενους αυξάνεται από 17 το 1970 σε 27 το 2005, ενώ υπολογίζεται να φθάσει σε 54 το 2050. Αν ληφθεί υπόψη ότι η χώρα μας βρισκόταν κάτω από το μέσο όρο σε ό, τι αφορά τη γονιμότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι σαφές πως αν δεν υπάρξουν ριζικές αλλαγές στην κοινωνική πολιτική της χώρας μας, εκτός από την επιδείνωση των πολλών και σοβαρών προβλημάτων που έχουν εμφανιστεί (συνταξιοδοτικό, αύξηση των δαπανών υγείας) θα υπάρξουν και σοβαρές δυσκολίες στην πραγματική σύγκλιση μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε.

Αλλεπάλληλα δημοσιεύματα του Ευρωπαϊκού και Αμερικάνικου Τύπου επισημαίνουν τις άκρως ανησυχητικές διαστάσεις που λαμβάνει το Δημογραφικό στη Γηραιά Ήπειρο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να αναθερμάνει τις οικονομίες των κρατών μελών με μείωση επιτοκίων και φόρων, οι οποίες όμως δεν

αποδίδουν, αφού το κύριο πρόβλημα είναι η γήρανση του πληθυσμού και οι τεράστιες οικονομικές δαπάνες (συντάξεις υγεία) που αυτή συνεπάγεται. Επίσης σε χώρες με γερασμένο πληθυσμό συνήθως πέφτει η επιχειρηματικότητα, καθώς οι άνθρωποι είναι πιο συντηρητικοί, αποφεύγουν να αναλαμβάνουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και το γεγονός αυτό έχει αρνητική επίπτωση στην οικονομία ενός τόπου. Το σημαντικότερο ίσως που προκύπτει από τα παραπάνω (για την Ελλάδα, όπως επίσης και για την Ευρώπη) είναι πως για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση δεν αρκεί ο περαιτέρω περιορισμός του κόστους των ασφαλιστικών συστημάτων αλλά ο συνδυασμός με σειρά από άλλα μέτρα, δημοσιονομικού, οικονομικού αλλά και κοινωνικού χαρακτήρα ώστε να μπορέσουν αυτά να ανταπεξέλθουν καλύτερα στην πρόκληση του δημογραφικού προβλήματος (Eurostat, 2005).

1.5 Η κατάσταση στην Ευρώπη

Το δημογραφικό πρόβλημα της Ευρώπης είναι ότι στις χώρες της Ε.Ε. ο δείκτης γονιμότητας είναι 1,4 παιδιά ανά γυναίκα αναπαραγωγικής ηλικίας με το δείκτη αντικατάστασης των γενεών¹¹ να είναι τα 2,1 παιδιά ανά γυναίκα αναπαραγωγικής ηλικίας, χωρίς η είσοδος των τελευταίων 10 χωρών στην Ε.Ε να αλλάξει τίποτα στην εικόνα αυτή.

Η Γαλλία η οποία έχει επίμονα και κατ' επανάληψη σκύψει πάνω από αυτό το πρόβλημα και έχει πάρει ουσιαστικά μέτρα για

¹¹ **Αναπαραγωγή/ αντικατάσταση των γενεών**

Οι γενεές «αναπαράγονται» όταν φέρουν στον κόσμο ως το τέλος της αναπαραγωγικής τους ζωής έναν αριθμό παιδιών που θα τις αντικαθιστά πλήρως. Με τις επικρατούσες συνθήκες θνησιμότητας στις ανεπτυγμένες χώρες εκτιμάται πως για να αναπαραχθούν οι γενεές πρέπει στο τέλος της αναπαραγωγικής τους ηλικίας (στα 50 τους έτη) να έχουν δώσει ζωή σε 2,1 παιδιά τουλάχιστον κατά μέσο όρο.

την καταπολέμησή του, έχει 1,8 δείκτη γονιμότητας. Στην Ιρλανδία, μια χώρα η οποία ήταν πολύ φτωχότερη από μας πριν από 15-20 χρόνια, όλοι οι δείκτες και τα μεγέθη της είναι σε φάση ανόδου και προέλασης. Συγκεκριμένα η Ιρλανδία έχει σήμερα δείκτη γονιμότητας 1,9, τον υψηλότερο στην Ε.Ε.

Το Εθνικό Ίδρυμα Εξωτερικής Πολιτικής της Γαλλίας είχε κάνει μια μελέτη το 2004 η οποία επεσήμανε ότι δυο πράγματα οδηγούν σε ανάπτυξη τις χώρες: ο δείκτης παραγωγικότητας και ο δείκτης γονιμότητας και κατέληξε στο ότι τόσο ο ένας όσο και ο άλλος δείκτης στις ευρωπαϊκές χώρες είναι απογοητευτικοί (Eurostat, 2005).

Μέχρι το 1964 μια σειρά από παράγοντες φαινόταν να ευνοούσε την αύξηση του αριθμού των γεννήσεων, από το 1965 και μετά, και ιδιαίτερα στις δεκαετίες του '70 και του '80 η πτώση της γεννητικότητας εξαπλώθηκε σε όλη σχεδόν την Ευρώπη(αρχικά στις χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης και κατόπιν στις χώρες της Νότιας Ευρώπης με ταχύτατο ρυθμό) και χαρακτηρίζεται κυρίως από μείωση του αριθμού των οικογενειών με τρία παιδιά και πάνω.

Το μέλλον της Ευρώπης διαγράφεται ζοφερό. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες αδυνατούν να ακολουθήσουν τους ρυθμούς ανάπτυξης που επιτυγχάνονται στον υπόλοιπο πλανήτη, και κυριότερη αιτία για αυτό θεωρείται η υπογεννητικότητα. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκε το 2002 μόλις 0,3% ενώ σε αρκετά κράτη-μέλη μειώθηκε.

Ειδικότερα θα παραθέσουμε σε πίνακα τα πρόσφατα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Eurostat στις 7/8/2002 για τις 15 χώρες-μέλη της Ε.Ε. Στον πίνακα επίσης αντιδιαστέλλονται και οι αντίστοιχοι αριθμοί που αφορούν στις Η.Π.Α για μια πιο ολοκληρωμένη θεώρηση και καλύτερη εικόνα του φαινομένου της υπογεννητικότητας στην Ευρώπη (Eurostat, 2005).

ΧΩΡΕΣ	1980	2001	μεταβολή επί τοις %
Ιρλανδία	3,30	1,98	-40,0
Γαλλία	2,00	1,90	-5,0
Δανία	1,60	1,74	8,7
Φιλανδία	1,60	1,73	8,1
Λουξεμβούργο	1,50	1,70	13,3
Ολλανδία	1,60	1,69	5,6
Βέλγιο	1,70	1,65	-2,9
Ην. Βασίλειο	1,90	1,63	-14,2
Σουηδία	1,70	1,57	-7,6
Πορτογαλία	2,20	1,42	-35,5
Γερμανία	1,60	1,29	-19,4
Αυστρία	1,60	1,29	-19,4
Ελλάδα	2,20	1,29	-41,4
Ισπανία	2,20	1,25	-43,2
Ιταλία	1,60	1,24	-22,5
Ε. Ε	1,80	1,47	-18,3
Η.Π.Α	1,80	2,06	14,4

Πίνακας 7. Εξέλιξη του πληθυσμού στις χώρες μέλη της ΕΕ. (Eurostat, 2005).

ΕΣΥΕ(Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας)									
	Χαμηλό σενάριο			Μέσο σενάριο			Υψηλό σενάριο		
	2000	2020	2050	2000	2020	2050	2000	2020	2050
0-14	1,60	1,35	1,16	1,60	1,44	1,45	1,60	1,55	1,81
15-64	7,12	6,74	4,83	7,12	6,85	5,30	7,13	7,03	5,88
65+	1,82	2,22	2,91	1,82	2,28	3,21	1,82	2,35	3,56
Σύνολο	10,54	10,31	8,90	10,54	10,57	10,00	10,55	10,94	11,25

Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης)									
	Χαμηλό σενάριο			Βασικό σενάριο			Υψηλό σενάριο		
	2000	2020	2050	2000	2020	2050	2000	2020	2050
0-14	1,60	1,41	1,07	1,60	1,53	1,38	1,61	1,92	1,99
15-64	7,12	6,85	5,20	7,12	6,96	5,77	7,12	7,21	6,90
65+	1,82	2,16	2,67	1,82	2,3	3,10	1,82	2,42	3,46
Σύνολο	10,53	10,41	8,94	10,54	10,81	10,23	10,55	11,55	12,36

Πίνακας 8. Κύρια αποτελέσματα των μακροχρόνιων σεναρίων εξέλιξης του πληθυσμού της Ελλάδας (2000-2050) σε εκατομμύρια (Πηγή: Eurostat, 2000, Demographic projections, baseline scenario).

Χώρες	2000	2020	2050	Έτος πρώτης μείωσης του συνολικού πληθυσμού
Βέλγιο	10,2	10,5	10,1	2029
Δανία	5,3	5,6	5,6	2035
Γερμανία	82,1	83,3	76,0	2014
Ελλάδα	10,5	10,8	10,2	2017
Ισπανία	39,4	39,5	35,1	2013
Γαλλία	59,2	62,8	62,2	2035
Ιρλανδία	3,8	4,4	4,8	2049
Ιταλία	57,6	56,0	48,1	2000
Λουξεμβούργο	0,4	0,5	0,6	-
Ολλανδία	15,9	17,3	17,7	2039
Αυστρία	8,1	8,2	7,6	2021
Πορτογαλία	10,0	10,5	10,7	2041
Φινλανδία	5,2	5,3	5,0	2025
Σουηδία	8,9	9,1	9,2	2032
Ηνωμένο Βασίλειο	59,5	62,2	61,8	2034
E.E.	376,2	386,0	364,5	2023

Πίνακας 9. Οι μακροχρόνιες εξελίξεις του συνολικού πληθυσμού των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000 – 2050) (σε εκατομμύρια). (Πηγή: Eurostat, 2000, Demographic projections, baseline scenario).

Στον πίνακα 7 δίνεται η γονιμότητα για τα έτη 1980 και 2001 στις χώρες-μέλη της E.E. κατά φθίνουσα σειρά το 2001, καθώς και την ποσοστιαία μεταβολή της το 2001 σε σύγκριση με το 1980. Στην προτελευταία και τελευταία σειρά δίνονται τα ίδια στοιχεία για την E.E ως σύνολο και τις Η.Π.Α αντίστοιχα. Από τον πίνακα αυτόν βλέπουμε τα ακόλουθα:

Το 1980 η Ελλάδα κατείχε τη 2η θέση στη γονιμότητα ανάμεσα στις χώρες-μέλη της E.E. μαζί με την Ισπανία και την Πορτογαλία, με πρώτη την Ιρλανδία. Η γονιμότητα το έτος εκείνο στις τέσσερις αυτές χώρες ήταν ψηλότερη από το μέσο όρο της E.E και ξεπερνούσε το επίπεδο ανανέωσης των γενεών. Τελευταία ανάμεσα στις 15 χώρες –μέλη της E.E ήταν το Λουξεμβούργο. Το 1980 η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο και οι Η.Π.Α είχαν την ίδια γονιμότητα.

Το 2001 η Ελλάδα κατολίσθησε στην 11η θέση στη γονιμότητα ανάμεσα στις χώρες-μέλη της E.E μαζί με τη Γερμανία και την Αυστρία (με εκτιμώμενο από τη Eurostat αριθμό γεννήσεων

101.000), με την Ιταλία και την Ισπανία να καταλαμβάνουν τις δυο τελευταίες θέσεις. Στις χώρες αυτές καθώς και στην Πορτογαλία, η γονιμότητα ήταν χαμηλότερη από το μέσο όρο της Ε.Ε. το έτος αυτό η Ιρλανδία κατείχε και πάλι την πρώτη θέση.

Από τις παραπάνω εξελίξεις που απεικονίζονται στην τέταρτη στήλη του πίνακα φαίνεται ότι το 2001 σε σύγκριση με το 1980, στην Ελλάδα σημειώθηκε η 2η σε μέγεθος μείωση της γονιμότητας (-41,4%) ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε, μετά από εκείνη της Ισπανίας (-43,2%). Η 3η και 4η σε μέγεθος μείωση της γονιμότητας σημειώθηκε στην Ιρλανδία (-40%) και στην Πορτογαλία (-35,5). Μείωση πάνω από 20% σημειώθηκε και στην Ιταλία (-22,5%).

Η γονιμότητα όμως δε μειώθηκε σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Στην Ολλανδία, τη Φιλανδία, τη Δανία και το Λουξεμβούργο αυξήθηκε, με αποτέλεσμα οι χώρες αυτές να βελτιώσουν σημαντικά τη θέση τους το 2001 σε σύγκριση με το 1980 σε ότι αφορά τη γονιμότητα. Από τις δυο τελευταίες γραμμές του πίνακα φαίνεται ότι, ενώ στην Ε.Ε ως σύνολο η γονιμότητα το 2001 μειώθηκε κατά 18,3% σε σύγκριση με το 1980, στις Η.Π.Α σημείωσε αύξηση 14,4%. (Eurostat, 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Αθήνα και την αρχαία Σπάρτη η υποχρεωτική στράτευση ήταν από το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Στους Βυζαντινούς χρόνους κυριαρχούσαν οι μισθοφόροι αλλά και η υποχρεωτική θητεία που ως σκοπό είχε να συμπληρώσει τα στρατεύματα εξαιτίας αδυναμιών που είχαν παρατηρηθεί.

Στην Επανάσταση του 1821 αρχικά υπήρχαν οι αρματολοί και κλέφτες, ενώ στην πορεία διαπιστώθηκε η ανάγκη οργάνωσης τακτικού στρατού.

Στην νεώτερη Ελληνική ιστορία η στρατιωτική υπηρεσία για πρώτη φορά, έγινε υποχρεωτική για όλους τους Έλληνες μέχρι του 40ου έτους της ηλικίας τους δια νόμου επί κυβερνήσεως Χαριλάου Τρικούπη.

Σήμερα η στράτευση των νέων ανδρών γίνεται μετά τη συμπλήρωση του 19ου έτους της ηλικίας τους. Ο σχετικός νόμος προβλέπει ότι: *«Το ΓΕΕΘΑ καθορίζει τον αριθμό των κληρωτών και είναι αρμόδιο για την κατανομή ετησίως στους τρεις κλάδους των ΕΔ. Τούτο εξαρτάται από την απόδοση των κλάσεων, δηλαδή από τον αριθμό των εγγεγραμμένων στα μητρώα της στρατολογίας ετησίως»*.¹²

2.1 Η Άμυνα της Ελλάδας

Οι ένοπλες δυνάμεις αποτελούν μια μορφή οργάνωσης η οποία παρουσιάζεται παράλληλα με τη γέννηση του σύγχρονου κράτους (Φαρσεαδάκης, 1990). Ο κοινωνικός έλεγχος και η επιβολή εξουσίας, συνδέεται με την ανάγκη της κρατικής εξουσίας να

¹² «Κάθε Έλληνας, που μπορεί να φέρει όπλα, είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της πατρίδας, σύμφωνα με τους ορισμούς των νόμων», άρθρο 4, § 6 του συντάγματος.

εξασφαλίζει την πειθαρχία των πολιτών σε κανόνες που η ίδια διαμορφώνει. Οι υπηρεσίες της αστυνομικής αρχής έχουν την ευθύνη εξασφάλισης της ασφάλειας του Ελληνικού λαού μέσα στα πλαίσια του συντάγματος και των νόμων αγαθά της έννομης τάξης και ασφάλειας: ν.1481/84¹³, ν.2800/2000.¹⁴

Η ελληνική αστυνομία από τη μια πλευρά θεωρείται κατ' αρχήν ως ο φορέας προστασίας και τήρησης των θεμελιωδών ανθρωπίνων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων (Ρούσσο, 1975). Η έννοια της αστυνομικής αρχής στις αρχαίες ελληνικές πόλεις και ειδικότερα των Αθηνών και της Σπάρτης διαμορφώθηκε κυρίως από την εποχή που δημιουργήθηκε το θετικό δίκαιο. Αντί αυτοάμυνας από κάθε πολίτη χωριστά, αναθέτουν οι πολίτες στην αστυνομία τη φύλαξη και προάσπιση της ζωής, σωματικής ακεραιότητας, τιμής και περιουσίας.¹⁵ Η αστυνομία κατά τον Weber, «αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου καταλλήλως οργανωμένου μηχανισμού άσκησης εξουσίας»¹⁶.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις προσδίδουν κύρος, εμπνέουν το αίσθημα ασφάλειας στο λαό, ενισχύουν τη διπλωματία και συμβάλλουν στη διατήρηση της ειρήνης. Εξαιτίας του γεγονότος ότι η Ελλάδα μπορεί να δεχτεί απειλές από μια άλλη γειτονική χώρα, είναι απαραίτητο να υπάρχει στρατιωτική ετοιμότητα και εθνική συνοχή.

¹³ Ο ν. 1481/84 καταργήθηκε με το άρθρο 30 του ν. 2800/2000 (ΦΕΚ Α 41).

¹⁴ «Το άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 2800/2000 «Αναδιάρθρωση Υπηρεσιών Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σύσταση Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» (Α' - 41). Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, Άρθρο 28, 13 Μαρτίου 2006.

¹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 25 § 1 του συντάγματος σε μια δημοκρατία τα αστυνομικά όργανα κατ' εξοχήν υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων.

¹⁶ «Ο αστυνομικός θεσμός στα πλαίσια των διαμορφουμένων νέων κοινωνικό-οικονομικών και πολιτιστικών καταστάσεων ή θεσμών και η Διεθνής Ένωση Αστυνομικών». Ομιλία του καθηγητή του Παντοίου Πανεπιστημίου Αθηνών Κων/νου Αθανασόπουλου.

2.2 Επιπτώσεις Δημογραφικού Προβλήματος

Το δημογραφικό πρόβλημα έχει επιπτώσεις στη:

2.2.1 Δημογραφική γήρανση

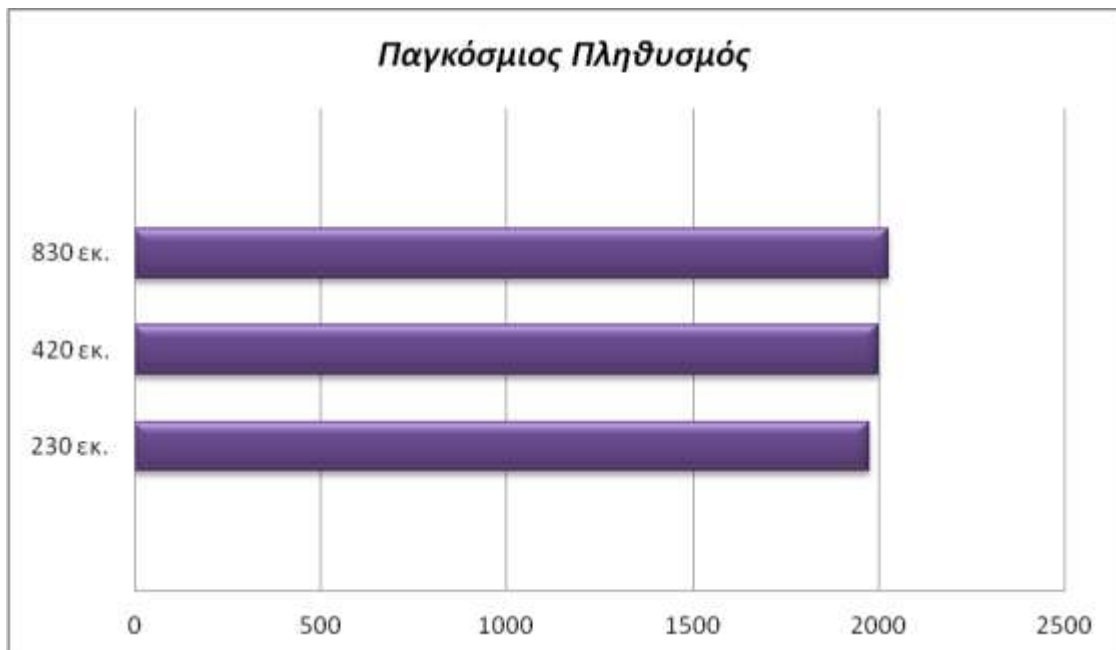
Η γήρανση του πληθυσμού συνεχώς αυξάνεται. Ο πληθυσμός της χώρας που είχε ηλικία άνω των 65 ετών, το έτος 1991, έφθανε το 14% και εκτιμάται ότι το 2025 θα φθάσει το 25%, (Γράφημα 3.), ενώ τα παιδιά κάτω των 15 ετών θα παραμείνουν στο 19%, όταν το αποδεκτό ποσοστό κανονικής πληθυσμιακής διάρθρωσης είναι το 4% (Δρεπτάκης, 1996).

Γράφημα 3. Δημογραφική γήρανση..

Η Ελλάδα κατέχει στην Ευρώπη την πέμπτη θέση και στον κόσμο την δωδεκάτη από πλευράς ηλικιωμένων ατόμων στο σύνολο του πληθυσμού της. Είναι μια χώρα που αναπτύσσεται, ιδιαίτερα στην περιφέρεια, σε χώρα γερόντων με σοβαρά προβλήματα στο κοινωνικό, οικονομικό και αμυντικό σύστημα (Γράφημα 4.). Σ' ολόκληρο τον κόσμο το 1976 υπήρχαν 230 εκ.

άνθρωποι άνω των 65 ετών, το 2000 ήταν 420 εκ. και το 2025 θα φθάσουν τα 830 εκ. (Δρεπτάκης, 1996).

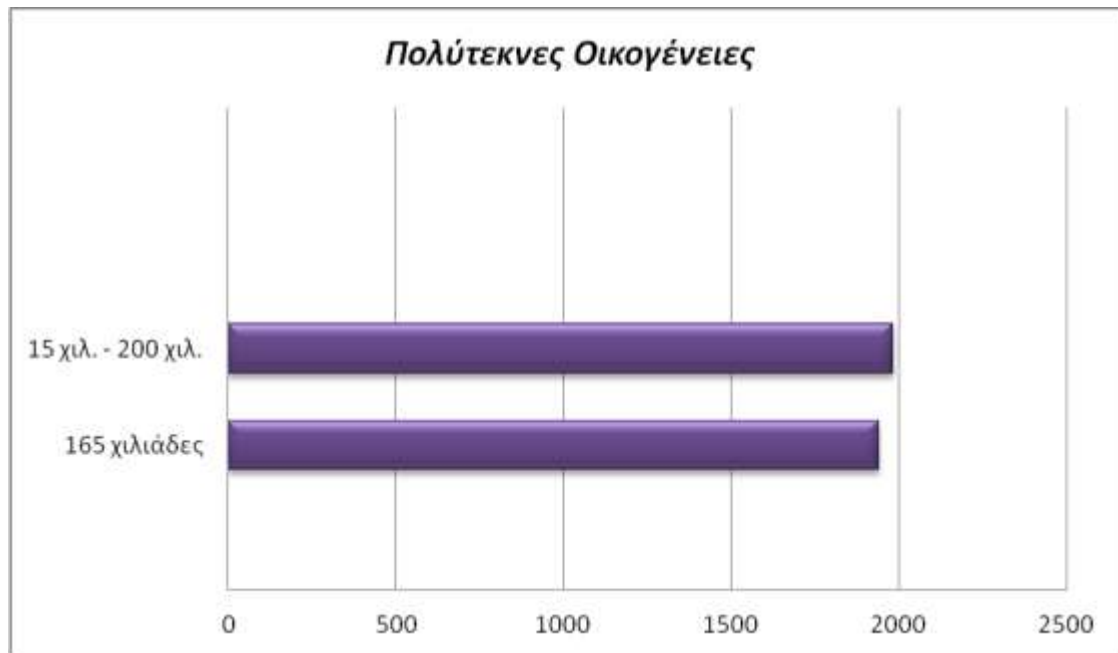

Γράφημα 4. Παγκόσμιος πληθυσμός.

2.2.2 Μείωση Πολυτέκνων

Η οικονομική κατάσταση ενός ζευγαριού είναι μια ακόμη αιτία που οι περισσότεροι μένουν στην απόκτηση ενός ή δυο παιδιών με αποτέλεσμα οι πολύτεκνες οικογένειες (> 3 παιδιά) να μειώνονται συνεχώς. Το 1940 οι πολύτεκνες οικογένειες ήταν 165.000 (5 παιδιά περίπου ανά οικογένεια), και σύνολο παιδιών 1.500.000, ενώ το 1981, (Γράφημα 5.) με βάση τέσσερα παιδιά, μόλις 15.000 με 200.000 παιδιά, δηλαδή 1.300.000 παιδιά λιγότερα.¹⁷

¹⁷ Νόμος 1910/44 (ΦΕΚ 229/3-10-44) Τευχ. Α' περί «κωδικοποίησης και συμπλήρωσης της νομοθεσίας περί προστασίας πολυτέκνων».

Γράφημα 5. Πολύτεκνες οικογένειες.

2.2.3 Μείωση Σχολείων

Οι σχολικές μονάδες από το 1998 έως το 2002 έχουν μειωθεί κατά 358 και οι μαθητές κατά 5.000 περίπου, παρά την εγγραφή και την φοίτηση σημαντικού αριθμού μαθητών, παιδιών μεταναστών (ΕΔΗΜ, 1985).

2.2.4 Αύξηση Άγαμου Πληθυσμού

Η έλλειψη γυναικών στην περιφέρεια, οφείλεται στην νοοτροπία απόκτησης καλύτερων συνθηκών διαβίωσης μέσω γάμου με αστό σύζυγο. Εξέλιξη που επεβλήθη από τις κακές συνθήκες διαβίωσης της αγρότισσας. Δεν είναι όμως λίγοι και εκείνοι που αναζήτησαν σύζυγο μεταξύ αλλοδαπών γυναικών, με απρόβλεπτες επιπτώσεις στη σύσταση της οικογενείας (Σιάμππος, 1996).

2.2.5 Οικονομία - Περίθαλψη

Η γήρανση του πληθυσμού της χώρας επιφέρει σημαντική επιβάρυνση στον εργαζόμενο πληθυσμό δια την κάλυψη των αναγκών σύνταξης, ασφάλισης, υγειονομικής υποστήριξης και διαβίωσης. Υπάρχει δυσαναλογία εργαζομένων και μη εργαζομένων, που συνεχώς αυξάνεται (Σιάμπρος, 1996).

2.2.6 Εργατικό δυναμικό

Η μείωση του εργατικού δυναμικού της χώρας είναι επακόλουθο της υπογεννητικότητας και της μετανάστευσης. Υπάρχει ιδιαίτερη έλλειψη εργαζομένων, ακόμη και στις αγροτικές περιοχές. Παρά ταύτα το ποσοστό ανεργίας παραμένει στη χώρα μας υψηλό (Σιάμπρος, 1996).

2.2.7 Πληθυσμιακή αλλοίωση

Η ανεξέλεγκτη είσοδος χιλιάδων λαθρομεταναστών στη χώρα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στη δημογραφική σύνθεση, στην ασφάλεια και στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού (Δρεπτάκης, 1996).

2.2.8 Η εσωτερική μετανάστευση

Η διακίνηση του πληθυσμού από την ύπαιθρο στις μεγάλες πόλεις και κυρίως στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη κλπ. Η εσωτερική αυτή μετανάστευση είχε ως συνέπεια την ελάττωση των γεννήσεων στην Χώρα μας αφού στα χωριά οι νέοι κάνουν περισσότερα παιδιά γιατί:

- α) Παντρεύονται σε μικρή ηλικία, πριν ακόμα εκπληρώσουν και την στρατιωτική τους θητεία και
- β) Η ανατροφή των παιδιών στο χωριό δεν παρουσιάζει τις δυσκολίες όπως στις πόλεις. Παρατηρείται ότι οι νέοι που εγκαθίστανται στις μεγάλες πόλεις σύντομα ακολουθούν τις

συνήθειες των πόλεων, δηλαδή παντρεύονται σε μεγαλύτερη ηλικία με αποτέλεσμα να κάνουν λιγότερα παιδιά (Δρεπτάκης, 1996).

2.2.9 Η ευημερία

Έχει παρατηρηθεί ότι όσο περισσότερο ευημερεί ένας λαός τόσο λιγότερα παιδιά κάνει.

2.10 Η αυξημένη θνησιμότητα της βρεφικής ηλικίας

Το γεγονός αυτό δυστυχώς μας κατατάσσει στην τελευταία σειρά μεταξύ των πολιτισμένων λαών. Στις πολιτισμένες χώρες η θνησιμότητα της βρεφικής ηλικίας ανέρχεται σε 10-16 τοις χιλίοις, ενώ στη Κεντρική Ελλάδα ανέρχεται σε 26 τοις χιλίοις, και στην υπόλοιπη 60-65 τοις χιλίοις. Η πτώση της γεννητικότητας και η αύξηση της θνησιμότητας της βρεφικής και νεογνικής ηλικίας μας κατατάσσουν δυστυχώς στην πρώτη κατηγορία μεταξύ των λαών που φθίνουν δημογραφικώς και σε πολύ μειονεκτική θέση έναντι των γειτόνων μας (Σιάμπρος, 1996).

2.11 Ανεργία

Στην Ελλάδα έχουμε από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας της ΕΕ. Το ποσοστό ανεργίας στην χώρα μας είναι της τάξεως του 10%, ενώ εκτινάσσεται πάνω από 15% σε συγκεκριμένες περιοχές και φθάνει το 25% έως και 30% για νέους κάτω των 25 ετών (Ακαδημία Αθηνών, 1990).

2.12 Διαζύγια

Τα διαζύγια κλονίζουν την έγγαμη σχέση με αποτέλεσμα κανένας από τους δυο συζύγους να μην αποφασίζει να δημιουργήσει οικογένεια φοβούμενοι τη διάλυση του γάμου τους (Ακαδημία Αθηνών, 1990).

2.13 Επαγγελματικοί Λόγοι

Έχει παρατηρηθεί ότι οι περισσότεροι δραστήριες επαγγελματικά μητέρες κάνουν όλο και λιγότερα παιδιά ή και καθόλου. Τους απορροφά το επάγγελμα με κίνητρα ή το κέρδος ή η καριέρα ή και τα δύο, ώστε να είναι αναγκασμένες να εργάζονται πολύ περισσότερο από τα συνηθισμένα ωράρια και να τοποθετούν το θέμα της τεκνοποίησης σε δεύτερη μοίρα, αφού ο κύριος στόχος των είναι η λανθασμένη ιεράρχηση πρόταξης της επιτυχίας και της καταξίωσης στον χώρο της εργασίας, χωρίς συνδυασμό με την μητρότητα (Σιάμπρος, 1996).

2.14 Πρακτικοί λόγοι

Πολλά ζευγάρια σταματούν ή αναβάλλουν την τεκνοποιία φοβούμενοι από το γεγονός ότι δεν έχουν βοήθεια από τους γονείς τους οι οποίοι είναι είτε προχωρημένης ηλικίας ή ασθενείς και ανήμποροι ή διαμένουν μακριά ώστε να αδυνατούν να βοηθήσουν. Επίσης η έλλειψη πόρων για πρόσληψη οικιακής βοήθου όπως και η έλλειψη κατάλληλων παιδικών σταθμών οδηγούν στην αναβολή τεκνοποιίας (Σιάμπρος, 1996).

2.15 Σωματική και ψυχολογική κόπωση των γονέων

Στις ημέρες μας η σωματική κόπωση των γονέων προέρχεται από το ότι προκειμένου να αυξήσουν το μηνιαίο εισόδημά των απασχολούνται σε περισσότερες της μιας εργασίες, καταπονούμενοι ημέρα και νύχτα. Δεν υπάρχει χρόνος για ψυχαγωγία, ούτε για ξεκούραση με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν ψυχολογική κόπωση η οποία είναι ανασχετικός παράγων για την τεκνοποιία (Gauthier, 1996).

2.16 Λόγοι ηλικίας ή βιολογικοί

Η ηλικία ιδίως της γυναίκας σε μεγαλύτερο βαθμό παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση για τεκνοποίηση (Σιάμππος, 1996).

2.17 Αλλαγή ηθικών και κοινωνικών αξιών

Η στάση ζωής που έχουν ορισμένα ζευγάρια στέκεται εμπόδιο στην απόφασή τους για τεκνοποίηση φοβούμενοι ότι θα αλλάξουν τον τρόπο που πράττουν τόσο μέσα στην κοινωνία όσο και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις (Σιάμππος, 1996).

2.3 Το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων

Οι επιπτώσεις του δημογραφικού στην κοινωνία, στην οικονομία και στη γήρανση του πληθυσμού, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη υπογεννητικότητα, επιδρούν δυσμενώς στη διατήρηση ισχυρών Ενόπλων Δυνάμεων, δεδομένου ότι η ισχύς των λαμβάνει τη μορφή γινομένου προσωπικού, εξοπλισμού, εκπαίδευσης και ηθικού.

Το στρατιωτικό προσωπικό, ο βασικός παράγων των Ενόπλων Δυνάμεων, απαρτίζεται από τους μόνιμους, τους συμβασιούχους ορισμένου χρόνου (επαγγελματίες οπλίτες) και τους στρατευμένους κληρωτούς.

Τα σύγχρονα δαπανηρά και πολύπλοκα οπλικά συστήματα δημιουργούν αυξημένες ανάγκες σε προσωπικό υψηλού δείκτη νοημοσύνης και μακράς εκπαίδευσης με συνεπακόλουθες επιδράσεις στην οροφή, στη θητεία, στην εκπαίδευση, στη λειτουργία και στην ποιότητα-επιχειρησιακή ετοιμότητα. Αποτέλεσμα αυτών είναι να μειώνεται το προσωπικό και η θητεία. Αυτό όμως θα έχει δυσμενείς συνέπειες στην ατομική και ομαδική εκπαίδευση, δεδομένου ότι δε θα μπορούν να αναπτύξουν ψυχική ευελιξία και ομαδικό πνεύμα, ώστε να χειρισθούν αποτελεσματικά τα πολύπλοκα οπλικά συστήματα και να αντέξουν κάτω από το εξουθενωτικό και καταστροφικό σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον (Λευκή Βίβλος, 1998-99).

Σήμερα οι νέοι προσέρχονται στο στρατό κακώς ενημερωμένοι, με αρνητικές έως φοβικές διαθέσεις, με ανεπτυγμένο τον ατομισμό και τον υπερπροστατευτισμό, από καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, με απαιτήσεις, με δυσαρέσκεια λόγω διακοπής σπουδών και επαγγέλματος. Συνεπώς αρκετοί θεωρούν τη στράτευση βάρος και εμπόδιο που πρέπει να παρακαμφθεί. Οδηγούνται εύκολα στην αστρατεία, στην ανυποταξία, στην αποφυγή της ένοπλης υπηρεσίας και στην ανάθεση της υπεράσπισης των αγαθών της περιουσίας και της ελευθερίας σε μισθωμένους υπερασπιστές, τους επαγγελματίες οπλίτες.

Είναι αναγκαίο να επισημανθεί και ο ευεργετικός παιδευτικός χαρακτήρας του Στρατού, για το λόγο ότι:

- αναπτύσσεται το ομαδικό πνεύμα,
- η αλληλεγγύη και η συνεργασία,
- καλλιεργούνται οι αρετές του θάρρους, της αποφασιστικότητας, της ευθύνης και της πειθαρχίας,
- προάγεται η πίστη στην Πατρίδα, και επίσης
- προσφέρονται επαγγελματικές γνώσεις.

Η αστικοποίηση της Ελληνικής οικογένειας και ειδικότερα η εγκατάλειψη της υπαίθρου και η συγκέντρωση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα συνετέλεσε εκτός των άλλων και στην μείωση της γεννητικότητας, επηρεάζοντας καθοριστικά το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας μας, ώστε να επηρεαστεί μεταξύ άλλων σε μεγάλο βαθμό η άμυνα της Ελλάδας, δεδομένου ότι δεν επαρκούν τα άτομα που στρατεύονται και να κινδυνεύει ανά πάσα στιγμή η ασφάλεια των πολιτών της και των συνόρων της (Λευκή Βίβλος, 1998-99).

2.4 Δημιουργία της στρατιωτικής οικογένειας

Η Στρατιωτική οικογένεια, θα μπορούσε να ωφελήσει στη δημιουργία οικογένειας από τα πρώτα στάδια, της νυμφεύσεως μέχρι της ολοκλήρωσης της με την ενηλικίωση και την

επαγγελματική αποκατάσταση των τέκνων της. Τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, ακολουθώντας ηλικιακά τα μέλη της ευρύτερης Ελληνικής κοινωνίας, νυμφεύονται στην μέση ηλικία των τριάντα ετών και προσδοκούν μια σύζυγο που κατά βάση θα εργάζεται και θα τον ακολουθεί στις διάφορες μετακινήσεις του, αναλαμβάνοντας ένα σημαντικό μέρος από το βάρος της οικογένειας (οικονομικά , παιδιά κλπ). Αποτελεί ως εκ τούτου βασική αρχή , η εργασιακή, εκτός οικίας, απασχόληση της συζύγου και κατ' επέκταση και ουσιαστικά η παρακολούθηση των μετακινήσεων του συζύγου, τόσο από πλευράς τρόπου ζωής, όσο και από πλευράς δυνατότητας εργασιακών συνθηκών πλησίον του στρατιωτικού συζύγου.

Ως εκ τούτου η εργασιακή απασχόληση της συζύγου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα αποτελεί προτεραιότητα για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, δεδομένου ότι εξασφαλίζονται οι παραπάνω προϋποθέσεις, κυρίως λόγω της κείμενης νομοθεσίας, του σταθερού ωραρίου και των σταθερών αποδοχών, με προέκταση βέβαια την συνταξιοδότηση και τη λήψη εφάπαξ αποζημίωσης.

Η απόκτηση τέκνου ή τέκνων, ως βασική αρχή της ισορροπίας στην οικογένεια, δεν αποτελεί προβληματισμό τουλάχιστον μέχρι τα δύο παιδιά. Αποτελεί όμως, όπως δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία, απαγορευτικό παράγοντα για αύξηση των μελών της οικογένειας, λόγω συνεχών μετακινήσεων, οικονομικών προβλημάτων κ.α., ταυτιζόμενης της στρατιωτικής οικογένειας πλήρως στο θέμα του αριθμού των τέκνων με το κοινωνικό σύνολο της χώρας (Λευκή Βίβλος, 1998-99).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Με τον όρο μεθοδολογία εννοούμε το σύνολο των διαδικασιών και των μεθόδων που μπορούν να εφαρμοστούν από έναν ειδικό, ώστε να πραγματοποιηθεί μια ερευνητική διαδικασία. Σε αυτήν την ερευνητική διαδικασία χρησιμοποιούνται σωστά ορθολογικές τεχνικές αλλά και διαδικασίες, οι οποίες είναι συνδυασμένες για τη διεύρυνση ενός προβλήματος που υφίσταται στο σύνολό του (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Η ερευνητική διαδικασία είναι συνήθως γραμμική περιλαμβάνοντας τον ερευνητικό σχεδιασμό, την δειγματοληψία, τη συγκέντρωση δεδομένων και την συγγραφή της αναφοράς (Blaxter, et al., 2001). Οι ερευνητικές μέθοδοι διακρίνονται σε ποιοτικές και ποσοτικές. Οι ποσοτικές μέθοδοι επικεντρώνονται σε αριθμητικά δεδομένα και σε στατιστικές συγκρίσεις, στην μέτρηση των θεωρητικών εννοιών μέσω εργαλείων, όπως είναι το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, προκειμένου να εξάγουν αιτιακές σχέσεις.

Οι ποιοτικές μέθοδοι και τεχνικές αποτελούν αναγκαία εργαλεία στην ανάλυση ποσοτικών στοιχείων και στην διατύπωση νέων υποθέσεων, όπως είναι οι συνεντεύξεις και οι μελέτες περίπτωσης. (Κυριαζή, 2002)

Για τον έλεγχο των παραγόντων που επιδρούν στην βελτίωση της ποιότητας των συνθηκών άμυνας και ασφαλείας του Ελληνικού Κράτους, αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί μια πρωτογενής, ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια. Προτιμήθηκε ποσοτική έρευνα γιατί είναι η κατάλληλη μέθοδος για την διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων.

Χρησιμοποιείται για τη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα, σε αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Εναλλακτικά η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση

σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων (Ζαφειρίου, 2003). Συνεπώς αποδεικνύεται ότι η ποσοτική έρευνα είναι πιο κατάλληλη για την παρούσα εργασία.

Το ερωτηματολόγιο είναι ένα έντυπο που περιέχει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων οι οποίες παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη σειρά και στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει γραπτά (Ζαφειρίου, 2003). Αποτελεί το μέσον επικοινωνίας (interface) μεταξύ του ερευνητή και των ερωτώμενων, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, ανάλογα με τη μέθοδο συλλογής των δεδομένων. Η κατάρτιση του ερωτηματολογίου αποτελεί την πλέον κρίσιμη και λεπτή εργασία, καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία μιας στατιστικής έρευνας.

Σύμφωνα με το Σταθακόπουλο (2001) τα κυριότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ερωτηματολογίων είναι (βλ. Πίνακα

Πίνακας 1: Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα ερωτηματολογίου

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none"> • Στοιχίζουν πολύ φθηνότερα από τις συνεντεύξεις. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ερευνητής δεν είναι σε θέση να αποσαφηνίσει τις ανοιχτές ερωτήσεις.
<ul style="list-style-type: none"> • Μπορούν να σταλούν σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποχρεώνει τον ερωτηθέντα να απαντήσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο.
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι εύκολη η κατασκευή και η χρήση του. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχει αυξημένη πιθανότητα άρνησης απάντησης
<ul style="list-style-type: none"> • Οι ερωτώμενοι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα (έλλειψη άμεσης επικοινωνίας) 	<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να οδηγήσει σε μεροληπτικά αποτελέσματα
<ul style="list-style-type: none"> • Τυποποιημένοι τρόποι ανάλυσης του υλικού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν είναι βέβαιο ότι θα απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα
<ul style="list-style-type: none"> • Ο ερευνητής δεν μπορεί να επηρεάσει τις απαντήσεις. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι η λιγότερο χρονοβόρα μέθοδος. 	

Πηγή: Σταθακόπουλος (2001)

Με βάση τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζονται πιο πάνω και με δεδομένους τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, κρίθηκε ότι το ερωτηματολόγιο είναι το καταλληλότερο μέσο για την διεκπεραίωση αυτής της ερευνητικής μελέτης. Προκειμένου να επιλεγούν οι ερωτήσεις που θα χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό των ερωτηματολογίων, χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία των συνεντεύξεων.

Η συνέντευξη αποτελεί την πλέον διαδεδομένη μέθοδο άντλησης ποιοτικού υλικού και πληροφοριών στις κοινωνικές επιστήμες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μέσω τις συνέντευξης ο ερωτώμενος αναπτύσσει τις σκέψεις και τις απόψεις του ελεύθερα και σε βάθος. Με αυτόν τον τρόπο ο ερευνητής συλλέγει πολλές πληροφορίες για τις εμπειρίες, τις απόψεις, τις στάσεις και τις αναπαραστάσεις των ερωτώμενων.

Ανάλογα με το βαθμό τυποποίησής της από τον ερευνητή μπορούμε να διακρίνουμε τη συνέντευξη σε τρία είδη:

- 1) τη δομημένη συνέντευξη
- 2) την ημι-δομημένη συνέντευξη
- 3) τη μη δομημένη συνέντευξη.

Η δομημένη συνέντευξη αποτελείται από ένα αυστηρά καθορισμένο σύνολο ερωτήσεων, οι οποίες απευθύνονται με την ίδια σειρά και με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους ερωτώμενους. Η ημι-δομημένη συνέντευξη περιέχει επίσης ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων αλλά χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τη σειρά των ερωτήσεων, την τροποποίηση του περιεχομένου τους ανάλογα με τον ερωτώμενο και την προσθαφαίρεση ερωτήσεων και θεμάτων για συζήτηση. Τέλος, η μη δομημένη συνέντευξη δεν περιλαμβάνει προκαθορισμένες ερωτήσεις αλλά βασίζεται σε θεματικές πάνω στις οποίες περιστρέφεται η αλληλεπίδραση και κατ' επέκταση η συζήτηση ερευνητή και ερωτώμενου.

Η μέθοδος των συνεντεύξεων διαθέτει ορισμένα πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Στα πλεονεκτήματά της συγκαταλέγονται

- 1) η δυνατότητα που δίνει στον ερευνητή για άντληση πληροφοριών σε βάθος με στόχο να διερευνηθούν συμπεριφορές, στάσεις, αξίες, αντιλήψεις
- 2) η αμεσότητα που δημιουργείται στη σχέση ερευνητή και ερευνώμενου μεταβάλλοντας πολλές φορές το αρχικό ερευνητικό πλαίσιο
- 3) η κατανόηση κοινωνικών συμπεριφορών, στάσεων και αντιλήψεων των ερωτώμενων.

Τα μειονεκτήματά της είναι τα εξής:

- 1) αποτελεί μια χρονοβόρα μέθοδος τόσο στην υλοποίησή της όσο και στη φάση του σχεδιασμού της και απόκτησης πρόσβασης στους ερωτώμενους

- 2) προϋποθέτει αυξημένες επικοινωνιακές ικανότητες, ευαισθησία, ενδιαφέρον και ευελιξία από την πλευρά του ερευνητή
- 3) ένα μέρος από το υλικό της συνέντευξης μπορεί να μην αποτελέσει αντικείμενο ανάλυσης
- 4) κυριαρχεί η υποκειμενικότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας με συνέπεια τη διακύβευση της αξιοπιστίας τους.

Στο πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνάς μας, επιλέξαμε ως μεθοδολογικό εργαλείο ποιοτικής ανάλυσης την ημι-δομημένη συνέντευξη η οποία μας παρείχε την ευελιξία που χρειαζόμασταν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, για να προσαρμόσουμε ανάλογα με τον ερωτώμενο, τη μορφή και το περιεχόμενο των ερωτήσεων (Ιωσηφίδης 2003).

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί η έρευνα, έγιναν τριάντα συνεντεύξεις με διοικητές αστυνομικών τμημάτων.

3.1 Περιγραφή του δείγματος

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα το δείγμα αποτέλεσαν διοικητές αστυνομικών τμημάτων. Αυτή η ομάδα εργαζομένων θεωρήθηκε ως κατάλληλη και επαρκής στο να παρέχει πληροφορίες για το υπό έρευνα θέμα διότι σ' αυτή την ομάδα εργαζομένων στοχεύει η παρούσα έρευνα να ερμηνεύσει και να κατανοήσει σε βάθος την εμπειρία της, αναφορικά με βία και την επιθετικότητα που βιώνει κατά την άσκηση της Δημόσιας Δικαιοσύνης.

Οι συνήθεις δειγματοληπτικές τεχνικές στην ποιοτική έρευνα είναι η χρήση του βολικού δείγματος (convenience) που βασίζεται στην τυχαιότητα, του σκόπιμου (purposive) δείγματος, που στόχος είναι η εξερεύνηση και η περιγραφή των νοημάτων και των καταστάσεων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα άτομα που ενδεχομένως είναι γνώριμα στον ερευνητή (Marshall 1996) και στο ερευνητικό θέμα, η τεχνική (snowball) ή «από στόμα σε στόμα»

όπου κάποιος συμμετέχων συστήνει σε κάποιον άλλον την συνδρομή του στην μελέτη, η τεχνική ποσόστωσης (quota) που έχει στόχο να χρησιμοποιηθεί ποσοστό δείγματος που πιθανολογείται ότι δεν θα αντιπροσωπευθεί επαρκώς σε σκόπιμο ή βολικό δείγμα και η μελέτη περίπτωσης (case study) όπου επιλέγεται ένα άτομο ή οργανισμός ως εξειδικευμένο σε κάθε περίπτωση για να μιλήσει για το ερευνηθέν θέμα (Luborsky & Rubinstein 1995).

Η δειγματοληψία στην παρούσα εργασία είναι σκόπιμη (purposive sampling) και το δείγμα σκόπιμο και όχι τυχαίο, έχει επιλεγεί, δηλαδή οι διοικητές της αστυνομίας, διότι έχει την γνώση, τα χαρακτηριστικά και την θέληση να δώσει σε βάθος και ολοκληρωμένες απαντήσεις για το θέμα της μελέτης (Μαντζούκας 2007).

Καθοριστικό ρόλο στη διεξαγωγή αυτής της μελέτης παίζει η εμπειρία των υποκειμένων, γιατί σύμφωνα με τις παραδοχές του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού (Gergen, 1985), οι περιγραφές και οι εξηγήσεις για τα πράγματα δεν μπορεί να είναι ουδέτερες αλλά επιτελούν μορφές κοινωνικής δράσης, πράγμα που σημαίνει ότι συντηρούνται κάποια μοτίβα σε βάρος ή όφελος κάποιων άλλων. Η εμπειρία, αυτή των υποκειμένων εξετάζεται από την πλευρά της οργάνωσης της και του νοήματος που της προσδίδουν τα άτομα. Για αυτό μελετάται το φαινόμενο μέσα στο φυσικό πλαίσió του, με τα φυσικά πρόσωπα που το αποτελούν, και ασχολείται με την λεπτομέρεια και την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης εμπειρίας.

Ο αριθμός του δείγματος, είναι τριάντα άτομα (30), διοικητές αστυνομικών τμημάτων, και έχουν ο καθένας τους εμπειρία στον χώρο. Η συγκεκριμένη επιλογή ατόμων στηρίζεται στο σκεπτικό ότι ικανοποιούν όλα τα προσόντα που χρειαζόμαστε για την έρευνα.

Πρόκειται για ένα μικρό αριθμό δείγματος, διότι σύμφωνα με τον Μαντζούκα (2007), αφενός μεν στις ποιοτικές έρευνες, ο αριθμός του δείγματος δεν είναι μεγάλος, αφού η ποιοτική έρευνα

στοχεύει στην απόδοση της υποκειμενικής εμπειρίας των ατόμων ως εξατομικευμένη διεργασία, αφετέρου στην έρευνα σύμφωνα με το αντιληπτικό σχετικιστικό περίγραμμα δε μπορεί να αποκτηθεί απόλυτα η ακριβής γνώση της αλήθειας και της ατομικής πραγματικότητας.

3.2 Κριτήρια επιλογής του δείγματος

Στην παρούσα μελέτη σύμφωνα με το σκεπτικό και τα στοιχεία που αναλύθηκαν μέχρι τώρα στην μεθοδολογία τα χαρακτηριστικά του πληθυσμιακού δείγματος συνοψίζονται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί.

Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά πληθυσμιακού δείγματος σε συνολικό αριθμό 30 ατόμων (N=30).

Χαρακτηριστικά πληθυσμού	Αριθμός Ατόμων
Άντρες	19
Γυναίκες	11
	Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια Τριτοβάθμια
Μορφωτικό επίπεδο	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό
Οικογενειακή κατάσταση	Έγγαμος, Άγαμος
Εμπειρία	1 εως 65
Συμμετοχή	30

3.3 Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Οι συνήθεις μέθοδοι συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα και οι πιο χαρακτηριστικές είναι η παρατήρηση και η συνέντευξη. Χρειάζεται να είναι είτε μη δομημένοι, είτε ημιδομημένοι. Υπάρχουν πολλά είδη συνέντευξης από τις εντελώς αδόμητες έως και τις εξαιρετικά δομημένες. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Μαντζούκα (2007), η δομημένη συνέντευξη περιλαμβάνει μια σειρά προκαθορισμένων από τον ερευνητή ερωτήσεων και

απαντήσεων όπου ο συμμετέχων μπορεί να επιλέξει, γεγονός που περιορίζει τους συμμετέχοντες στις απαντήσεις τους με αποτέλεσμα ο ερευνητής να μην καταγράφει τις προσωπικές πεποιθήσεις, αντιλήψεις και εμπειρίες τους αλλά πώς αυτές χωρούν μέσα στις προκαθορισμένες ερωτήσεις

Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλεία συλλογής δεδομένων, τόσο οι ημιδομημένες συνεντεύξεις όσο και ο ίδιος ο ερευνητής ως ερευνητικό εργαλείο. Στις ημιδομημένες συνεντεύξεις που επιλέχθηκαν και από την συγκεκριμένη έρευνα και προτιμώνται στις ποιοτικές έρευνες, υπάρχει ένα είδος οδηγού συνέντευξης μια σειρά σημείων και παραγόντων που ο ερευνητής θέλει να καλύψει που όμως δεν ρωτώνται όλες απαραίτητα κατά γράμμα καθώς υποβάλλονται και άλλες διευκρινιστικές ερωτήσεις για πληρέστερες απαντήσεις από τον συμμετέχοντα και καλύτερη κατανόηση των απαντήσεών του, ώστε το αποτέλεσμα να αποτελεί μια αφηγηματική διαδικασία της εμπειρίας του (Μαντζούκας, 2007). Η ημιδομημένη συνέντευξη θεωρείται η καταλληλότερη για την παρούσα έρευνα, για δύο λόγους που οφείλονται τόσο στα χαρακτηριστικά του ερευνητή όσο και στην επιστημολογία. Μολονότι οι αδόμητες συνεντεύξεις απαιτούν μεν ανοιχτό και ειλικρινή διάλογο και συζήτηση με τους συμμετέχοντες, χρειάζεται δε εμπειρία του ερευνητή, ειδικά του νέου για να μην «παρασυρθεί» στην αλληλεπίδραση με τους συμμετέχοντες. Και από την άλλη μεριά και στα δύο είδη συνεντεύξεων δεν απαιτείται να έχει ο ερευνητής συγκεκριμένη ερευνητική υπόθεση. (Kajornboon, 2005)

Οι τριάντα ημιδομημένες συνεντεύξεις των διοικητών πραγματοποιήθηκαν με την χρήση μαγνητοφώνου και στην συνέχεια απομαγνητοφωνήθηκαν και καταγράφηκαν γραπτώς αφού είχαν ακουστεί πολλές φορές από τον ερευνητή. Όταν η έρευνα έχει έναν ποιοτικό προσανατολισμό, ο ερευνητής επιδιώκει μέσα από ένα ευέλικτο και ανοιχτό σχήμα συνέντευξης να καταφέρει να δώσει ο ερωτώμενος τις δικές του ερμηνείες και περιγραφές, χρησιμοποιώντας δικές του εννοιολογικές κατηγορίες (Κυριαζή, 1999),

γεγονός που καθιστά τον συμμετέχοντα περισσότερο ελεύθερο να εκφράσει ότι επιθυμεί χωρίς να του επιβάλλει η έρευνα συγκεκριμένες έννοιες ή κατηγορίες.

3.4 Η διαδικασία της συνέντευξης

Το δείγμα αποτέλεσαν διοικητές αστυνομικών τμημάτων, που πληρούσαν τα κριτήρια επιλογής. Μέσω του ημερήσιου προγράμματος εργασίας τους, στο οποίο επιτράπηκε η πρόσβαση του ερευνητή από τη υπηρεσία τους, εντοπίστηκαν αρχικά και στην συνέχεια ο ερευνητής έβρισκε έναν –έναν χωριστά .

Αρχικά επιχειρήθηκε προφορική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες, ανάλογα με το ωράριο εργασίας τους και εξηγήθηκαν οι στόχοι, οι σκοποί, το θέμα της έρευνας και ο χρόνος και ο τόπος της έρευνας. Τα παραπάνω στοιχεία τους δόθηκαν και γραπτώς για να έχουν το χρόνο να τα αξιολογήσουν. Η ημερομηνία και η ώρα συνάντησης με τον καθένα/καθεμία χωριστά καθοριζόταν αφού συναινούσαν αρχικά και σύμφωνα με το δικό τους πρόγραμμα. Έτσι αφού συναινούσαν, ο καθορισμός της συνάντησης για την συνέντευξη γινόταν την μέρα και την ώρα που ήταν πιο βολική για αυτούς.

Στην συνέχεια στον προκαθορισμένο χώρο και χρόνο υπέγραφαν την φόρμα ενήμερης συγκατάθεσης εθελούσια χωρίς να ασκηθεί πίεση και ξεκινούσε η διαδικασία της μαγνητοφώνησης. Ταυτόχρονα ο ερευνητής κατέγραφε αυτά που θεωρούσε σημαντικά από τα λεγόμενα, σε τετράδιο με σκοπό να προσδιορίσει ακριβώς τα λεγόμενα σε βάθος. Εάν κάποιος, επιθυμούσε να διακοπεί για κάποιο λόγο η συνέντευξη, είχε λεχθεί από πριν ότι ήταν ελεύθερος οποτεδήποτε να το κάνει, χωρίς καμία συνέπεια.

Ο χρόνος της συνέντευξης ήταν περίπου 50 λεπτά (η μικρότερη διήρκεσε 35 λεπτά και η μεγαλύτερη 55 λεπτά, με μέσο όρο (Μ.Ο) διάρκειας τα 45 λεπτά). Οι συνεντεύξεις

πραγματοποιήθηκαν σε διάστημα ενός μήνα, τον Αύγουστο του 2022.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σύμφωνα με την πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου «Πιστεύετε ότι υπάρχει δημογραφικό πρόβλημα στην περιοχή ευθύνης σας;» η πλειοψηφία του δείγματος μας (το 56,6%) απάντησαν όχι ενώ οι υπόλοιποι απάντησαν με ναι.

Στην επόμενη ερώτηση της συνέντευξης «Ποια είναι κατά προσέγγιση η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην περιοχή ευθύνης σας;» το 40% απάντησε ότι η σύνθεση του πληθυσμού αποτελείται κυρίως από μεσήλικες ενώ το 33,3% απάντησε ότι η περισσότεροι είναι ηλικιωμένοι. Οι υπόλοιποι θεωρούν ότι η σύνθεση του πληθυσμού αποτελείται από νέους στην περιοχή ευθύνης τους.

Όσον αφορά την ερώτηση που τέθηκε στους ερωτώμενους «Ανάλογα με την απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτησή σας επιλέξτε την ηλικιακή κλάση που αποκρίνεται: 1-45,45-65,65 και άνω» το 40% απάντησε ότι η σύνθεση του πληθυσμού στην περιοχή ευθύνης τους κυμαίνεται από 45 έως 65, το 33,3% από 65 και άνω ενώ οι υπόλοιποι από 45 και κάτω.

Στην ερώτηση «Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι αιτίες της ύπαρξης δημογραφικού προβλήματος στην περιοχή ευθύνης σας; (Ανεργία, εσωτερική μετανάστευση, αστυφιλία κ α)» Το 63,3% του δείγματος απάντησαν ανεργία ενώ 8 από τους 30 (26,6%) θεωρούν πως αιτία της ύπαρξης δημογραφικού προβλήματος στην περιοχή ευθύνης είναι η εσωτερική μετανάστευση. Τέλος οι υπόλοιποι θεωρούν την αστυφιλία ως αιτία ύπαρξης δημογραφικού προβλήματος.

Στην ερώτηση «Θεωρείτε ότι αντιμετωπίζετε πρόβλημα στην διαμόρφωση συνθηκών ασφαλείας στην περιοχή ευθύνης σας;», οι 18 (δηλαδή το 60%) απάντησαν ναι ενώ οι 12 (το 40%) απάντησαν όχι.

Όσοι από το δείγμα απάντησαν ναι στην ερώτηση για ποιόν λόγο αντιμετωπίζουν προβλήματα στην διαμόρφωση συνθηκών ασφαλείας, ένα 62,3% απάντησε πως δεν μπορούν να επιβάλλουν την τάξη και το νόμο καθώς η ανεργία σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα και τη μετανάστευση πέραν του ότι δημιουργούν από μόνα τους μεγάλο πρόβλημα στον περιορισμό προβλημάτων και αναταράξεων σε μια περιοχή είτε για λόγους μη εύκολης συμβίωσης, επικοινωνίας ακόμα και ρατσισμού, έρχονται πολλές φορές σε αντίθεση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι πολλοί αστυνομικοί δε μπορούν να βάλουν σε μια τάξη την περιοχή ευθύνης τους κυρίως όταν αυτή συνεπάγεται με τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού.

Όσοι από το δείγμα απάντησαν όχι ερωτήθηκαν για ποιους λόγους αυτοί δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα στην διαμόρφωση συνθηκών ασφαλείας. Κάποιοι (48,9%) απάντησαν ότι έχουν προσαρμοστεί στις συνθήκες και προσπαθούν να βρίσκονται σε εναρμόνιση με τους γύρω τους χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα και προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του πληθυσμού. Κάποιοι (51,1%) από την άλλη θεωρούν πως έτσι κι αλλιώς η αύξηση του πληθυσμού για τον οποιονδήποτε λόγο είναι αναπόφευκτη και έτσι προσπαθούν να κάνουν όσο καλύτερα μπορούν τη δουλειά τους χωρίς ιδιαίτερες διαφωνίες και προβλήματα.

Στην επόμενη ερώτηση που τέθηκε στο δείγμα μας «Ποιος κρίνετε ότι είναι ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης στην άσκηση των καθηκόντων σας για το εν λόγω θέμα;», οι 22 από τους 30 (73,3%) είχαν παρόμοια άποψη επί του θέματος. Θεωρούν ότι ο ρόλος της Δημόσιας διοίκησης είναι να θέτει τα πλαίσια τους νόμους και τους κανόνες με βάση τους οποίους μπορεί η ανθρώπινη προσωπικότητα και όχι μόνον να αναπτύσσεται και δραστηριοποιείται με σκοπό την πρόοδο και την ευημερία των ανθρώπων και των σχηματιζόμενων κοινωνιών την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως

αυτά περιγράφονται στους νόμους της ΕΕ , και της Παγκόσμιας Κοινότητας, καθώς επίσης να προστατεύει και να εγγυάται την τήρηση αυτών των νόμων και κανόνων που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική και ελεύθερη έκφραση και άσκηση αυτών των δικαιωμάτων στην καθημερινή πραγματικότητα. Το υπόλοιπο 26,7% από την άλλη διαφωνεί και θεωρεί πως ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης είναι να φέρει εις πέρας και να επιβάλλει με κάθε δυνατό τρόπο τους νόμους όπως αυτοί περιγράφονται στο Σύνταγμα.

Στην ερώτηση « Τι προτείνετε ως μέτρα λήψης για την διευκόλυνση άσκησης της Δ Δ στην περιοχή ευθύνης σας;» από τους 30 ερωτώμενους οι 27 (δηλαδή το 90%) έχουν την ίδια περίπου άποψη δηλαδή θεωρούν ότι η διευκόλυνση της άσκησης Δ.Δ. θα έρθει μέσα από την αποτελεσματικότητα των ίδιων των υπαλλήλων βρίσκοντας καινοτόμες λύσεις και έχοντας κοινή στρατηγική για τα προβλήματα που δημιουργούνται χωρίς να καταπατάνε τα ανθρώπινα δικαιώματα και λειτουργώντας συμβατικά και αρμονικά ε τον πληθυσμό στην περιοχή ευθύνης τους. Επίσης θεωρούν την επικοινωνία με τον πληθυσμό πολύ βασικό προσόν για να επέλθει και η διευκόλυνση όταν και αν χρειαστεί. Τέλος οι υπόλοιποι του δείγματος (10%) θεωρούν πως μόνο μέσω σκληρών στρατηγικών και μέτρων όπως είναι ο περιορισμός, η απομόνωση, η απόδειξη της δύναμης και της ισχύς και όχι μέσω της επικοινωνίας μπορεί πραγματικά να διευκολυνθεί η άσκηση της Δ.Δ.

Στην ερώτηση «Πως κρίνετε τον ρόλο της πολιτείας στην διευκόλυνση άσκησης των καθηκόντων σας; Επαρκής-Ανεπαρκής-Ούτε το ένα ούτε το άλλο», το 46,6% του δείγματος απάντησε ότι ο ρόλος της πολιτείας στην διευκόλυνση άσκησης των καθηκόντων είναι ανεπαρκής, το 23,3% κρίνει πως είναι επαρκής ενώ το υπόλοιπο 30% απάντησε ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Τέλος και περνώντας στην τελευταία ερώτηση «Τι θα προτείνετε στην πολιτεία ως μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος» υπήρξαν διάφορες απόψεις από τις οποίες αυτές που ήταν οι επικρατέστερες ήταν οι εξής:

- Η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου και βασικών Κωδίκων
- Η ενίσχυση εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών
- Η υλοποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Δημόσια Δικαιοσύνη
- Ο διοικητικός εκσυγχρονισμός του συστήματος Δικαιοσύνης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα, λόγω της υπογεννητικότητας, γήρανσης και μετανάστευσης του πληθυσμού, που έχει ως συνέπεια την αρνητική αύξηση του πληθυσμού με απρόβλεπτες επιπτώσεις στην κρατική και εθνική οντότητα.

Τα κύρια αίτια της υπογεννητικότητας στην Ελλάδα είναι η ευμάρεια και ο ατομισμός, οι ξένες επιδράσεις, η μείωση των γάμων, η αύξηση των διαζυγίων, η νομιμοποίηση των αμβλώσεων, ο επαγγελματισμός της γυναίκας, το κόστος ανατροφής και φύλαξης των παιδιών, η ανεργία, η αστικοποίηση, η εξέλιξη της αγροτικής οικονομίας, η μειωμένη κρατική μέριμνα δια την εξάλειψη των αιτίων.

Τα αίτια της αστυφιλίας και της μετανάστευσης πρέπει να αναζητηθούν στην ανισόρροπη ανάπτυξη, στην ελλιπή υγειονομική και νοσοκομειακή περίθαλψη της περιφέρειας, στην κατάτμηση του γεωργικού κλήρου, στην έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού της

χρήσης γης, στις αντίξοες συνθήκες της αγροτικής ζωής, στην υπερπροβολή της αστικής διαβίωσης.

Το δημογραφικό πρόβλημα επιδρά δυσμενώς στην επάρκεια επάνδρωσης των Ενόπλων Δυνάμεων, λόγω της μείωσης των γεννήσεων και της γήρανσης στην περιφέρεια, όπου λόγω αποστολής βρίσκεται το μείζον των Ε.Δ. και ιδιαίτερα του Στρατού Ξηράς.

Η διατήρηση Ενόπλων Δυνάμεων υψηλού βαθμού επιχειρησιακής ετοιμότητας, απαιτεί πληρότητα επάνδρωσης, υψηλή οροφή και κατά συνέπεια επαρκούς διάρκειας θητεία προς κάλυψη του μειωμένου αριθμού στρατευομένων. Οι Ε.Δ. θητείας επενεργούν ευεργετικά και παιδευτικά στους νεαρούς Έλληνες με την ανάπτυξη της σωματικής και της ψυχικής αντοχής, της πνευματικής ευεξίας, της εθνικής συνείδησης και δεξιοτήτων, που συμβάλλουν στην καλύτερη κοινωνική προσαρμογή και εργασία, αλλά και στην καθολικότερη αντιμετώπιση των κινδύνων της πατρίδος.

Η καθολική στράτευση των ανδρών στο 18ο έτος της ηλικίας με θητεία, ίσης διάρκειας 12 μηνών, αποτελεί την πλέον συμφέρουσα, αναγκαία, δυνατή και σκόπιμη λύση. Ικανοποιεί απολύτως την αρχήν της ισονομίας. Έχει χαμηλότερο κόστος πάσης άλλης λύσεως. Δημιουργεί επάρκεια εκπαιδευμένης και ετοιμοπόλεμης εφεδρείας μακράς διάρκειας. Καλλιεργεί υπευθύνους και ανδρείους πολίτες.

Η ανεπάρκεια των κληρωτών οπλιτών δια την κάλυψη της επιβαλλομένης οροφής οδηγεί στην κατάταξη επαγγελματιών οπλιτών, σε ποσοστό άνω του 50% του συνόλου των οπλιτών. Και όσο θα περνούν τα χρόνια και θα μειώνεται ο αριθμός των κληρωτών, λόγω υπογεννητικότητας, τόσο θα αυξάνεται ο αριθμός των επαγγελματιών ή θα αυξάνεται η θητεία, εφόσον η αποστολή των Ε.Δ. παραμένει αμετάβλητη.

5.1 Προτάσεις

Για να επιλυθεί κάπως το πρόβλημα προτείνονται τα ακόλουθα:

- Να δοθούν σοβαρά επιδόματα δια τη γέννηση κάθε παιδιού, αυξανόμενων αναλόγως του αριθμού και συγχρόνως να επεκταθούν τα ευεργετήματα των πολυτέκνων και σε γονείς τριών παιδιών.
- Να αυξηθούν οι άδειες μητρότητας.
- Να ληφθούν μέτρα δια την ισόρροπη ανάπτυξη της περιφέρειας δια συγκράτηση πληθυσμών σε κρίσιμες εθνικά περιοχές.
- Να δοθούν κίνητρα δια ανάπτυξη βιοτεχνιών και δια εγκατάσταση δημοσίων υπαλλήλων στην περιφέρεια.
- Να είναι καθολική η στράτευση των ανδρών στο 18ο έτος της ηλικίας, με σταθερά θητεία 12 μηνών, συμπληρωμένων των βασικών ειδικοτήτων με επαγγελματίες οπλίτες.
- Να είναι αισθητή η παρουσία των Ενόπλων Δυνάμεων και των Συνοριοφυλάκων στις παραμεθόριες περιοχές δια τόνωση του αισθήματος ασφαλείας των κατοίκων.
- Να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά το πρόβλημα των λαθρομεταναστών και μεταναστών.
- Τέλος να πραγματοποιείται ενημέρωση και διαπαιδαγώγηση του λαού για τους κινδύνους που διατρέχει το έθνος από το δημογραφικό πρόβλημα και από τη μείωση της ισχύος των Ενόπλων Δυνάμεων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού της Ελλάδας ανάμεσα στις δύο τελευταίες απογραφές (1991 και 2001), ήταν η χαμηλότερη που σημειώθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Η φυσική κίνηση του πληθυσμού στην Ελλάδα εξελίσσεται πτωτικά με αποκορύφωμα το 1998 όπου η τιμή του δείκτη εμφανίζεται για πρώτη φορά αρνητική. Έκτοτε, δεν έχει υπάρξει σημαντική ανάκαμψη, στοιχείο το οποίο υποδηλώνει ότι η θετική -απόλυτη ή σχετική- μεταβολή στο μέγεθος του

πληθυσμού, οφείλεται αποκλειστικά στην εγκατάσταση αλλοδαπών μεταναστών στη Ελλάδα.

Σύμφωνα με τους πίνακες επιβίωσης της ΕΣΥΕ, η προσδοκώμενη ζωή στην Ελλάδα το 2001, ήταν 75,4 έτη για τους άνδρες και 80,7 έτη για τις γυναίκες, τιμές οι οποίες δεν διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με το σύνολο των χωρών της ΕΕ-15 (75,3 έτη για τους άνδρες και 81,4 έτη για τις γυναίκες). Αντίθετα, στην ΕΕ-25 οι τιμές είναι σημαντικά χαμηλότερες (69,9 για τους άνδρες και 78 για τις γυναίκες).

Επίσης, η μείωση των γεννήσεων από το 1980 και μετά είναι ραγδαία. Στην Ελλάδα, τη δεκαετία του '90 σημειώνονταν περίπου 100.000 γεννήσεις ζώντων παιδιών ανά έτος, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει έναν από τους χαμηλότερους δείκτες στιγμιαίας ή ολικής γονιμότητας στην ΕΕ (1,29 παιδιά/ γυναίκα το 2005).

Διαπιστώνεται ταυτόχρονα ότι οι γυναίκες στην Ελλάδα αποκτούν συνεχώς λιγότερα παιδιά, ενώ τα γεννούν σε μεγαλύτερες ηλικίες. Η τάση αυτή αποτυπώνεται στην αύξηση της μέσης ηλικίας απόκτησης πρώτου παιδιού: από 24,1 έτη το 1980, σε 27,3 έτη το 1999. Όσον αφορά στις γεννήσεις εκτός γάμου, αυτές συνιστούν ένα μικρό μόνο ποσοστό των συνολικών γεννήσεων στη χώρα μας (περίπου 4,3% το 2001), διαφοροποιώντας την από τις άλλες χώρες της ΕΕ και κυρίως τις Σκανδιναβικές χώρες. Οι γάμοι λαμβάνουν χώρα όλο και πιο σπάνια, ενώ τα αδρά ποσοστά διαζυγίων παρουσιάζουν αυξανόμενη τάση, παρ' όλο που τα επίπεδά τους στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα χαμηλά σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 0 έως 14 ετών συρρικνώνεται, ενώ η τιμή του δείκτη γήρανσης το 2001 υπήρξε μία από τις υψηλότερες στην ΕΕ-15 (113,2%). Οι δείκτες εξάρτησης παιδιών και ηλικιωμένων εξελίσσονται αμφίδρομα με τον πρώτο να κινείται πτωτικά και τον δείκτη ηλικιωμένων να μεγαθύνεται.

Οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στα δημογραφικά δεδομένα συμβάλλουν προς μία επιδείνωση της υφιστάμενης δημογραφικής εικόνας. Οι γεννήσεις αναβάλλονται και μειώνονται, το ποσοστό των ηλικιωμένων αυξάνεται, οι γάμοι γίνονται πιο σπάνια, ενώ τα διαζύγια, έστω και αν είναι συγκρατημένα στη χώρα μας, αναμένεται να αυξηθούν στο μέλλον. Ταυτόχρονα, οι τρίτες γεννήσεις είναι περιορισμένες, ενώ οι γεννήσεις πολλών παιδιών (4+) είναι επουσιώδεις. Το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας έχει χρονολογική αφετηρία πολλά έτη πριν. Η εικόνα που αποκομίζεται από την επισκόπηση των σχετικών δεικτών δεν φαίνεται να δείχνει κάποια τάση βελτίωσης, ενώ τα οποιαδήποτε μέτρα δημογραφικής πολιτικής δεν φαίνεται μέχρι στιγμής να έχουν συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

Ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών αυξάνεται, αν και το ποσοστό τους, ιδίως στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, κυμαίνεται προς το παρόν σε χαμηλά επίπεδα. Στην Ελλάδα, το 2001 συνιστούν μόλις το 3% του συνόλου και στην πλειοψηφία τους η υπεύθυνη είναι γυναίκα (91%). Μεταξύ αυτών που έχουν εξαρτώμενα παιδιά, το 50% έχει μόνο ένα παιδί.

Το σοβαρότερο εθνικό πρόβλημα, που αντιμετωπίζει η χώρα μας, είναι το δημογραφικό, που βάλει ευθέως κατά της εθνικής και κρατικής οντότητας. Είναι σύνθετο και η επίλυσή του απαιτεί πρόγραμμα, μεθοδικότητα και όχι άλλη αναβολή. Το δημογραφικό πρόβλημα επηρεάζει αλλά και επηρεάζεται σοβαρά από τη διατήρηση ισχυρών Ενόπλων Δυνάμεων και Ασφάλειας (στρατός, ναυτικό, ελληνική αστυνομία).

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της τελευταίας απογραφής και σε σύγκριση με την γείτονα χώρα (Τουρκία) αντιστοιχεί περίπου 1 Έλληνας ανά 10 Τούρκους και είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα διαπιστώνεται ότι προβάλλεται περισσότερο (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης) το πρότυπο της μονογονεϊκής οικογένειας και της ελεύθερης συμβίωσης, με αποτέλεσμα να μην προβάλλεται η οικογένεια σαν κύτταρο για την βιολογική και κοινωνική αναπαραγωγή. Επίσης, φαίνεται ότι η γαμηλιότητα έχει μειωθεί

αισθητά από τη δεκαετία του 1970 ενώ απομακρύνεται και από τη σκέψη των νέων η σύναψη γάμου και η απόκτηση απογόνων (ένεκα και οικονομικών προβλημάτων).

Είναι γεγονός, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΕΘΑ ότι η εθνική άμυνα έχει στο δυναμικό της ως επί το πλείστον μισθωτούς οπλίτες (50%) με αποτέλεσμα να μην επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών. Η στρατιωτική θητεία δε θεωρείται πλέον αυτονόητη.

Από την άλλη, η γήρανση του πληθυσμού επιβαρύνει κατά μεγάλο μέρος την αύξηση των κοινωνικών δαπανών (συντάξεις, υγεία). Η Ελλάδα σήμερα θεωρείται μια γερασμένη χώρα δεδομένου ότι το 18% περίπου του πληθυσμού της αποτελείται από ηλικιωμένους, από άτομα δηλαδή ηλικίας άνω των 65 ετών και μόλις το 15,2% από παιδιά ηλικίας από 0 μέχρι 14 ετών. Τα ποσοστά αυτά είναι τα χειρότερα της ΕΕ. Σύμφωνα με τα κριτήρια του ΟΗΕ μια χώρα χαρακτηρίζεται γερασμένη όταν το ποσοστό των ηλικιωμένων υπερβαίνει το 7% του πληθυσμού.

Η αύξηση της γεννητικότητας και η καταπολέμηση των εκτρώσεων στην Ελλάδα είναι επιτακτική εθνική ανάγκη προς αντιμετώπιση του κινδύνου εθνικού αφανισμού, τη στιγμή μάλιστα, που οι γειτονικές χώρες και ιδιαίτερα η Τουρκία αυξάνουν τον πληθυσμό τους ραγδαίως. Η δημιουργία οικογένειας και μάλιστα πολύτεκνης, όπως παλαιότερα, αποτελεί επένδυση για το μέλλον της Ελλάδας. Επίσης, κρίνεται αναγκαία η καταπολέμηση της αστυφιλίας και η προβολή της πολύτεκνης οικογένειας ως πρότυπης, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα σχολικά βιβλία.

Διαπιστώνεται από την έρευνα ότι συνετέλεσαν πολλοί παράγοντες στην υπογεννητικότητα, όπως:

1. Η μείωση του αριθμού των τελούμενων γάμων σε πανελλήνια κλίμακα.
2. Η αύξηση του αριθμού των διαζυγίων.

3. Η αντισύλληψη, οι εκτρώσεις και η ανεπαρκής προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας.
4. Η ανάπτυξη νέων προτύπων ζωής με την επιθυμία απόκτησης όσον το δυνατόν περισσότερων καταναλωτικών αγαθών.
5. Η απασχόληση της γυναίκας έξω από το σπίτι.
6. Το υψηλό επίπεδο μόρφωσης με τις φιλοδοξίες για διάκριση, άνοδο και επιτυχία.
7. Η κοινωνική και οικονομική ανασφάλεια των νεαρών ζευγαριών.
8. Οι παλιννοστούντες μετανάστες.
9. Ο μεγάλος αριθμός θανάτων (π.χ. τροχαία) και η αδιαφορία της πολιτείας για ενίσχυση των πολύτεκνων οικογενειών.

Επίσης, κίνητρα που θα μπορούσαν να δοθούν είναι:

- Η παροχή γονικής άδειας.
- Η δημιουργία υπηρεσιών για τη φύλαξη των παιδιών.
- Ελαστικό ωράριο εργασίας.
- Νομοθεσία κατά των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας.

Ο προγραμματισμός της μελλοντικής κίνησης του πληθυσμού αποτελεί οπωσδήποτε μέλημα κάθε πολιτείας, ιδίως όταν φθίνει ηλικιακά το ανθρώπινο δυναμικό της γιατί στην ουσία η μείωση και η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί ένδειξη παρακμής. Το δημογραφικό πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί όχι μόνο για την ενίσχυση της γονιμότητας αλλά και ως ποιοτική αναδιάταξη του πληθυσμού και κυρίως για την ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων που θα έχει ως αποτέλεσμα την ασφάλεια της χώρας και των πολιτών της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Ακαδημία Αθηνών. (1990). Το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδος - Υπογεννητικότητα και γήρανση του πληθυσμού. Αθήνα.
- Δρεπτάκης, Μ. (1996). Δημογραφικές εξελίξεις στην Ελλάδα, Αθήνα, εκδ. ΙΑΔΗΠ.
- Δοκορφίκη, Ε. (1985). Αμβλώσεις, ο αφανισμός του έθνους. Αθήνα.
- Ελληνική Εταιρία Δημογραφικών Μελετών, (1985). Η Δημογραφική Κρίση στην Ελλάδα, Εθνικές, Οικονομικές και Κοινωνικές Επιπτώσεις, Αθήνα, εκδ. ΕΔΗΜ.
- ΕΣΥΕ (2000). Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδας, 1999. Αθήνα.
- Λευκή Βίβλος 1998 – 1999, ΥΠΕΘΑ.
- Πουλοπούλου Ε. Ήρα. (1994). Το Δημογραφικό, Αθήνα, εκδ. ΕΛΛΗΝ.
- Ρούσσος Γ., (1975). Νεώτερη Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, 1826-1974, Τόμ.7, σ.557.
- Σιάμπος Γεώργιος (1996). Το Δημογραφικό Πρόβλημα της Ελλάδος.
- Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος των ετών 1960-1999.
- Στατιστική Επετηρίδα Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού Ελλάδος των ετών 1960-1998.
- Συνοπτική Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος ετών 1960-1999.
- Φαρσεδάκης Ι., (1990). Η εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ.17.

Ξενόγλωσση

- Becker, G. S., 1991, Treatise on the Family, Cambridge: Harvard Press
- Council of Europe, 2002, Recent demographic developments in Europe
- Gauthier A.H., 1996. The state and the family; A comparative analysis of families' policies in industrialized vountries, Clarendon Press, Oxford.
- Eurostat 2006, The family in the EU-25 seen through figures. News release, 59/2006 - 12 May 2006.
- Eurostat 2005, Population projections 2004-2050: EU25 population rises until 2025, then falls Working age population expected to decrease by 52 million by 2050. News release, 48/2005 - 8 April 2005.
- Eurostat 2005, Europe in figures Eurostat yearbook 2005.
- EUROSTAT (1999). Statistiques démographiques. Luxembourg.

Νομοθεσία

- Σύνταγμα της Ελλάδος : Αριθ. 4 «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα» παρ.5 και 6.
- Νόμος 1910/44 (ΦΕΚ 229/3-10-44) Τευχ. «Α» περί «κωδικοποίησεως και συμπληρώσεως της νομοθεσίας περί προστασίας πολυτέκνων».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Πιστεύετε ότι υπάρχει δημογραφικό πρόβλημα στην περιοχή ευθύνης σας;
Ναι ή Όχι
2. Ποια είναι κατά προσέγγιση η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην περιοχή ευθύνης σας; ΝΕΟΙ-ΜΕΣΗΛΙΚΕΣ-ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ
3. Ανάλογα με την απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτησή σας επιλέξτε την ηλικιακή κλάση που αποκρίνεται: 1-45,45-65,65 και άνω
4. Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι αιτίες της ύπαρξης δημογραφικού προβλήματος στην περιοχή ευθύνης σας; (Ανεργία, εσωτερική μετανάστευση, αστυφιλία κ α)
5. Θεωρείτε ότι αντιμετωπίζετε πρόβλημα στην διαμόρφωση συνθηκών ασφαλείας στην περιοχή ευθύνης σας; Ναι ή Όχι
- 6 Αν ΝΑΙ προσδιορίστε τους λόγους
- 7 Αν ΟΧΙ προσδιορίστε τους λόγους
8. Ποιος κρίνετε ότι είναι ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης στην άσκηση των καθηκόντων σας για το εν λόγω θέμα;
9. Τι προτείνετε ως μέτρα λήψης για την διευκόλυνση άσκησης της Δ Δ στην περιοχή ευθύνης σας;
10. Πως κρίνετε τον ρόλο της πολιτείας στην διευκόλυνση άσκησης των καθηκόντων σας; Επαρκής-Ανεπαρκής-Ούτε το ένα ούτε το άλλο
11. Τι θα προτείνατε στην πολιτεία ως μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος;

Δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55 και άνω

3. Μορφωτικό Επίπεδο

- Πρωτοβάθμια
- Δευτεροβάθμια
- Τριτοβάθμια
- Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

4. Οικογενειακή κατάσταση

- Έγγαμος
- Άγαμος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

	Έτος	Πληθυσμός 1ο έτος περιόδου	% Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής	Απόλυτη Μεταβολή	% Μεταβολή	Έκταση τ.χλμ	Κάτοικοι ανά τ.χλμ
ΕΛΛΑΔΑ	1971-2005		0,68	2.271	25,80		
	1971-1981	8805,1	0,97	896	10,00	131.957	66,7
	1981-1991	9700,8	0,51	492	5,00	131.957	73,5
	1991-2001	10192,9	0,7	738	7,00	131.957	77,2
	2001-2005	10931,2	0,33	145	1,00	131.957	82,8
	2005	11075,7				131.957	83,9
ΕΕ-15	1971-2001		0,37	45.792	13,40		
	1971-1981	341.400,9	0,42	14.657	4,30	3.154.120	108,2
	1981-1991	356.057,8	0,25	9.006	2,50	3.154.120	112,9
	1991-2001	365.063,4	0,37	13.638	3,70	3.154.120	115,7
	2001-2005	378.701,2	0,56	8.492	2,20	3.154.120	120,1
	2005	387.193,0				3.154.120	122,8
ΕΕ-25	1971-2001		0,36		13,00		
	1971-1981	408.307	0,47	19.650	4,80	3.879.567	105,2
	1981-1991	427.957	0,28	12.149	2,80	3.879.567	110,3
	1991-2001	440.106	0,29	12.992	2,90	3.879.567	113,4
	2001-2005	453.098	0,45	8.200	1,80	3.879.567	116,8
	2005	461.298				3.879.567	118,9

Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού: Ελλάδα, ΕΕ -15 και ΕΕ-25, 1971-2005.

Πηγές: ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμού (1971-2001) Eurostat: "European Social Statistics Demography" 2002 edition Eurostat: Επεξεργασία των στοιχείων της βάσης δεδομένων New Cronos Eurostat:New Cronos database.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός μεταβολής (ΜΕΡΜ) υπολογίζει το μέσο ετήσιο ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου (από το έτος x έως το έτος y) με τη χρήση του τύπου $P_y = P_x * (1+r)^{x-y}$. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι P_y είναι ο πληθυσμός κατά το έτος y, P_x ο πληθυσμός κατά το έτος x και x-y το σύνολο της περιόδου (π.χ. από το 1991 έως το 2001 x-y=10).

	ΦΥΛΟ	ΕΤΗ					
		1960	1970	1980	1990	2001	2004
Ελλάδα	ΑΝΔΡΕΣ	67,3	70,1	72,2	74,6	75,4	76,6
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	70,4	73,6	76,6	79,4	80,7	81,4
ΕΕ-15	ΑΝΔΡΕΣ	67,4	68,4	70,5	72,8	75,3	:
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	72,9	74,7	77,2	79,4	81,4	:
ΕΕ-25	ΑΝΔΡΕΣ	66,2	66,6	66,6	67,7	69,9	:
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	71,8	73,4	74,5	76,1	78,0	:

Πίνακας 2. Προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση: Ελλάδα, ΕΕ-15 & ΕΕ-25, 1960-2004.

Σημείωση: ΕΣΥΕ, Στατιστική επετηρίδα της Ελλάδας 2001.

Eurostat: “European Social Statistics Demography, 2002 edition”.

Eurostat: Επεξεργασία των στοιχείων της βάσης δεδομένων New Cronos.

Eurostat: New Cronos database.

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Σύνολο Χώρας	10.787.690	49,2	50,8
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	606.170	49,3	50,7
Περιφέρεια Αττικής	3.812.330	48,3	51,7
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	197.810	50,3	49,7
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	680.190	50,2	49,8
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	282.120	50,1	49,9
Περιφέρεια Ηπείρου	336.650	49,3	50,7
Περιφέρεια Θεσσαλίας	730.730	49,5	50,5
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	206.470	49,4	50,6
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1.874.590	48,6	51,4
Περιφέρεια Κρήτης	621.340	49,7	50,3
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	308.610	50,5	49,5
Περιφέρεια Πελοποννήσου	581.980	50,7	49,3
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	546.870	50,9	49,1
Άγιο Όρος (Αυτοδιοίκητο)	1.830	100,0	0,0

Πίνακας 3. Ποσοστιαία κατανομή του Μόνιμου Πληθυσμού της Ελλάδας, κατά φύλο και περιφέρεια. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Δήμος Φιλοθέης - Ψυχικού	26.750	44,5	55,5
Δήμος Θεσσαλονίκης	322.240	45,8	54,2
Δήμος Νέας Σμύρνης	73.090	46,1	53,9
Δήμος Παλαιού Φαλήρου	62.370	46,1	53,9
Δήμος Καλλιθέας	100.050	46,6	53,4
Δήμος Ζωγράφου	70.060	46,6	53,4
Δήμος Αμαρουσίου	72.480	46,6	53,4
Δήμος Αγίας Παρασκευής	59.500	46,6	53,4
Δήμος Ψαρών	450	46,7	53,3
Δήμος Χαλανδρίου	73.970	46,9	53,1

Πίνακας 4. Κατάταξη των 10 Δήμων με το υψηλότερο ποσοστό του Μόνιμου Πληθυσμού θηλέων της Ελλάδας. Απογραφή 2011(προσωρινά στοιχεία).(ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

	Σύνολο	Άρρενες (%)	Θήλειες (%)
Δήμος Μεγίστης	490	65,3	34,7
Δήμος Γαύδου	150	60,0	40,0
Δήμος Αγαθονησίου	190	57,9	42,1
Δήμος Σαμοθράκης	2.840	57,0	43,0
Δήμος Μαραθώνος	33.560	56,1	43,9
Δήμος Τήλου	790	55,7	44,3
Δήμος Πόρου	4.010	55,6	44,4
Δήμος Σερίφου	1.480	55,4	44,6
Δήμος Ωρωπού	33.530	55,0	45,0
Δήμος Κύθνου	1.310	55,0	45,0

Πίνακας 5. Κατάταξη των 10 Δήμων με το υψηλότερο ποσοστό Μόνιμου Πληθυσμού Άρρένων της Ελλάδας. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣ.ΜΕΤΑΒΟΛΗ (γεννήσεις - θάνατοι)
1976-1979	584,858	329,521	255,337
1980-1983	558,970	350,474	208,496
1984-1987	461,407	368,722	92,685
1988-1991	414,011	374,777	39,234
1992-1995	411,138	393,615	17,523
1996-1999	404,275	406,248	-1,973

Πίνακας 6. Γεννήσεις, θάνατοι και φυσική μεταβολή του πληθυσμού ανά τετραετία 1976-1999.

Πηγή: Eurostat 2005, Population projections 2004-2050: EU25 population rises until 2025, then falls Working age population expected to decrease by 52 million by 2050. News release, 48/2005 - 8 April 2005.

ΧΩΡΕΣ	1980	2001	μεταβολή επί τοις %
Ιρλανδία	3,30	1,98	-40,0
Γαλλία	2,00	1,90	-5,0
Δανία	1,60	1,74	8,7
Φιλανδία	1,60	1,73	8,1
Λουξεμβούργο	1,50	1,70	13,3
Ολλανδία	1,60	1,69	5,6
Βέλγιο	1,70	1,65	-2,9
Ην. Βασίλειο	1,90	1,63	-14,2
Σουηδία	1,70	1,57	-7,6
Πορτογαλία	2,20	1,42	-35,5
Γερμανία	1,60	1,29	-19,4
Αυστρία	1,60	1,29	-19,4
Ελλάδα	2,20	1,29	-41,4
Ισπανία	2,20	1,25	-43,2
Ιταλία	1,60	1,24	-22,5
Ε. Ε	1,80	1,47	-18,3
Η.Π.Α	1,80	2,06	14,4

Πίνακας 7. Εξέλιξη του πληθυσμού στις χώρες μέλη της ΕΕ. (Eurostat, 2005).

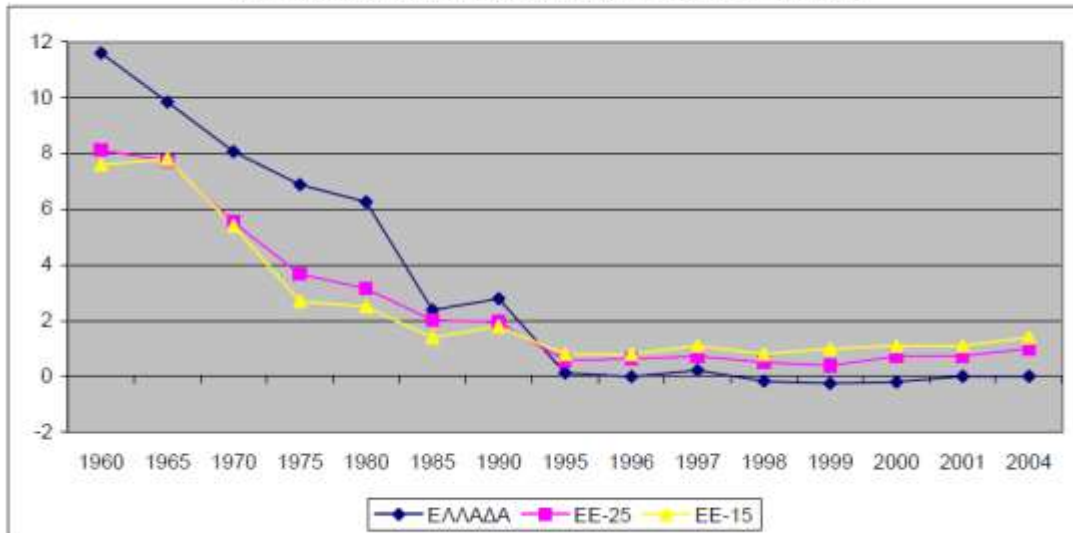
ΕΣΥΕ(Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας)									
	Χαμηλό σενάριο			Μέσο σενάριο			Υψηλό σενάριο		
	2000	2020	2050	2000	2020	2050	2000	2020	2050
0-14	1,60	1,35	1,10	1,60	1,44	1,45	1,60	1,55	1,81
15-64	7,12	6,74	4,83	7,12	6,85	5,30	7,13	7,03	5,88
65+	1,82	2,22	2,91	1,82	2,28	3,21	1,82	2,35	3,56
Σύνολο	10,54	10,31	8,90	10,54	10,57	10,00	10,55	10,94	11,25

Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης)									
	Χαμηλό σενάριο			Βασικό σενάριο			Υψηλό σενάριο		
	2000	2020	2050	2000	2020	2050	2000	2020	2050
0-14	1,60	1,41	1,07	1,60	1,53	1,38	1,61	1,92	1,99
15-64	7,12	6,85	5,20	7,12	6,96	5,77	7,12	7,21	6,90
65+	1,82	2,16	2,67	1,82	2,3	3,10	1,82	2,42	3,46
Σύνολο	10,53	10,41	8,94	10,54	10,81	10,23	10,55	11,55	12,36

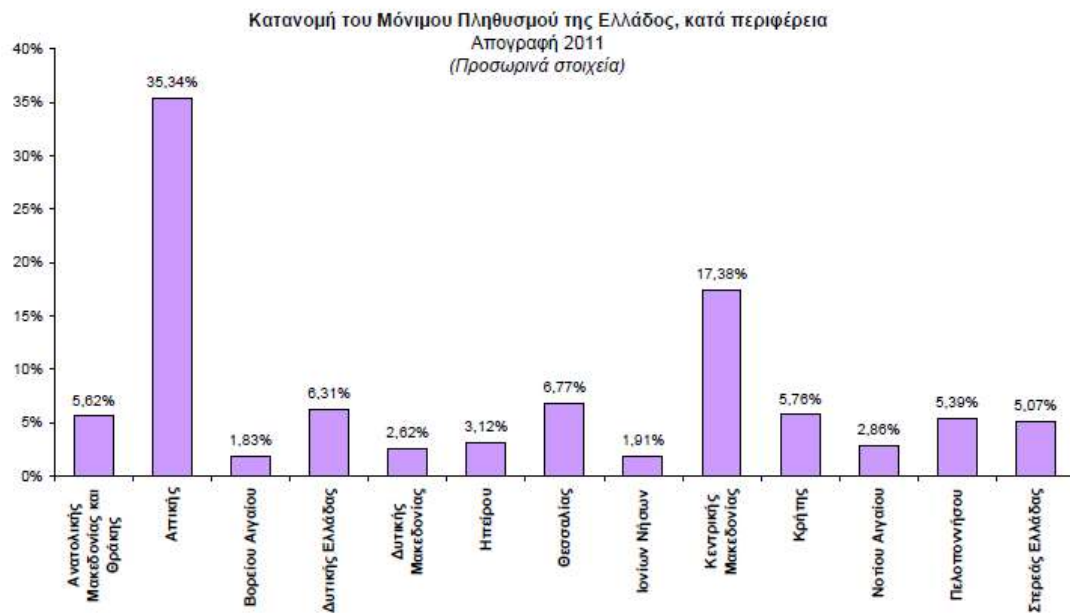
Πίνακας 8. Κύρια αποτελέσματα των μακροχρόνιων σεναρίων εξέλιξης του πληθυσμού της Ελλάδας (2000-2050) σε εκατομμύρια (Πηγή: Eurostat, 2000, Demographic projections, baseline scenario).

Χώρες	2000	2020	2050	Έτος πρώτης μείωσης του συνολικού πληθυσμού
Βέλγιο	10,2	10,5	10,1	2029
Δανία	5,3	5,6	5,6	2035
Γερμανία	82,1	83,3	76,0	2014
Ελλάδα	10,5	10,8	10,2	2017
Ισπανία	39,4	39,5	35,1	2013
Γαλλία	59,2	62,8	62,2	2035
Ιρλανδία	3,8	4,4	4,8	2049
Ιταλία	57,6	56,0	48,1	2000
Λουξεμβούργο	0,4	0,5	0,6	-
Ολλανδία	15,9	17,3	17,7	2039
Αυστρία	8,1	8,2	7,6	2021
Πορτογαλία	10,0	10,5	10,7	2041
Φινλανδία	5,2	5,3	5,0	2025
Σουηδία	8,9	9,1	9,2	2032
Ηνωμένο Βασίλειο	59,5	62,2	61,8	2034
Ε.Ε.	376,2	386,0	364,5	2023

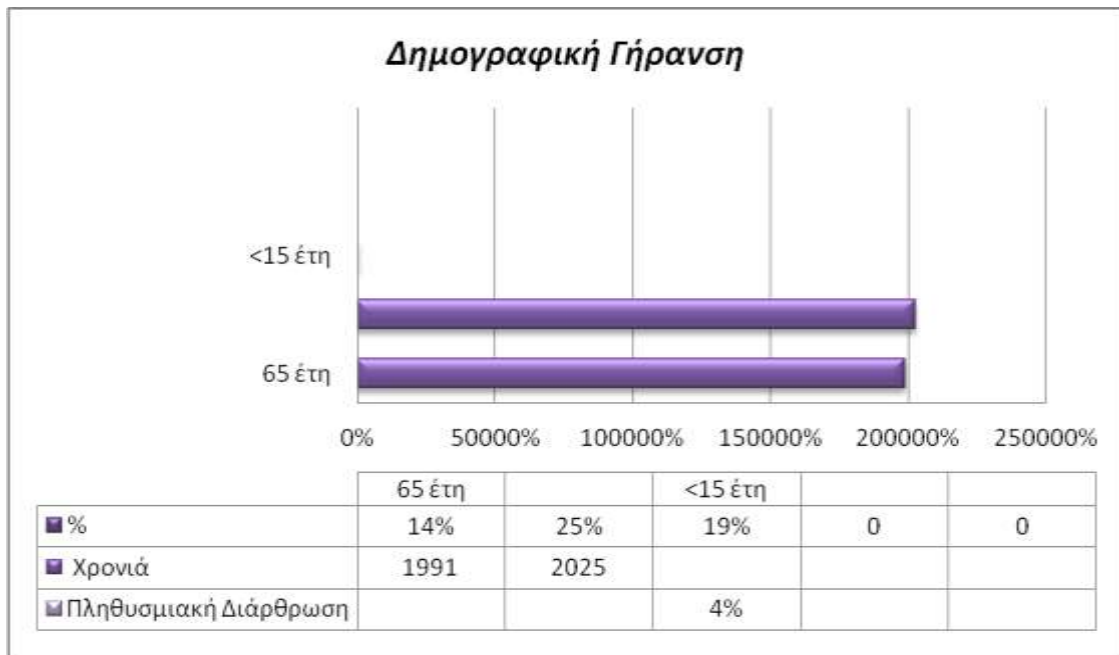
Πίνακας 9. Οι μακροχρόνιες εξελίξεις του συνολικού πληθυσμού των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000 – 2050) (σε εκατομμύρια). **(Πηγή:** Eurostat, 2000, Demographic projections, baseline scenario).

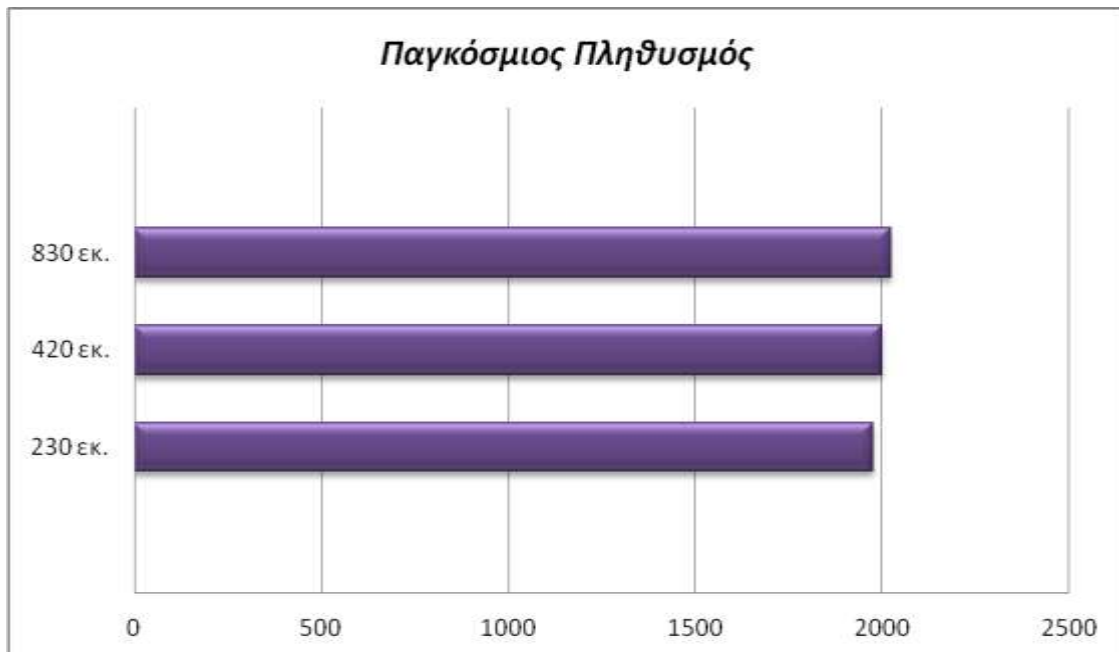
Γράφημα 1. Φυσική κίνηση πληθυσμού: Ελλάδα, ΕΕ-15 και ΕΕ-25, 1960-2004.

Γράφημα 2. Κατανομή του Μόνιμου Πληθυσμού της Ελλάδας, κατά περιφέρεια. Απογραφή 2011 (προσωρινά στοιχεία). (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Γράφημα 3. Δημογραφική γήρανση.

Γράφημα 4. Παγκόσμιος πληθυσμός.

Γράφημα 5. Πολύτεκνες οικογένειες.